

Новы Час

ЯЗЫК МОЙ — ВОРАГ МОЙ

Стар. 3

SMS-ДЗЁННІК З МІНУЛАГА СТАГОДДЗЯ

Не горад і не вёска. Мястечка — полікультурны мікракосмас, які Беларусь страціла на пачатку мінулага стагоддзя

Стар. 5

ГАІЦІ: БЫЛО ДРЭННА, СТАЛА ЯШЧЭ ГОРШ

Рэпартаж Алега Новікова з пацярпелай краіны

Стар. 12 – 13

АЙЧЫНА. НАВУКА. СУМЛЕННЕ

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Глеб Лабадзенка.
АЛЬТЭРНАТИЎНАЯ
СЛУЖБА БЕЛАРУСІ

Нарыс Марыі Мартысевіч
з цыклу «Новая генерацыя»

▶ АД РЭДАКТАРА

СЕЗОН ПАЛЯВАННЯ НА ЖУРНАЛІСТАЎ

Аляксей КАРОЛЬ

16 сакавіка 2010 азначана
брутальнімі акцыямі
мінскіх «сілавікоў» супраць
незалежных журналісташ.
Залпам. Па загадзі
вызначаных аб'ектах.

Прыкладна з 15.00 да 20.00 ператрусы і вобыск зведалі офісы і (ці) прыватныя кватэры рэдактара інтэрнэт-рэсурса «Хартыя-97» Наталлі Радзінай, журналісткі Ірыны Халіп, лідэра грамадзянскай кампаніі «Еўрапейская Беларусь» Андрэя Саннікова, шеф-рэдактара газеты «Народная воля» Святланы Калінкінай, намесніцы галоўнага рэдактара «Народной волі» Марыны Коктыш. Канфіскаваны сістэмныя блокі кампьютараў і электронныя носьбіты інфармацыі.

Самі па сабе гэтыя акцыі — не навіна, а, можна сказаць, руцінная практика рэжыму ў адносінах да незалежных СМИ. Мне з калегамі па газете «Згода», зачыненай напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў 2006 года, давялося перажыць некалькі такіх уварванняў на офіс і прыватную кватэру, канфіскацый, судоў і прысудаў. Падобны спіс «узнагород» мае ў сваім актыве ці не кожнае незалежнае выданне. З тых лічаных, што здолелі выстаяць.

Але ёсьць і новыя нюансы. Упершыню вобыскі праводзіліся нібыта ў сувязі з іншай справай і з санкцыі абласной прафкuratorы. Дзеля пошуку дадатковай інфармацыі, якая можа ўтрымлівацца на камп'ютарах журналістаў. У дадзеным выпадку, у сувязі з так званай «паляўнічай справай», у

основе якой — канфлікт паміж сілавымі структурамі ў Гомельскай вобласці. Раней уварванні ў рэдакцыі грунтаваліся на абвінавачванні непасрэдна СМИ ў пакліе, абрэзе гонару і годнасці высокіх службовых асоб.

Не навіна і выбар уладнай групоўкай асоб для атакі: па крытэру іх актыўнасці і патэнцыйна магчымых палітычных наступстваў ад іх дзеянасці. Зыходзячы,

зразумела, з уласнага ўяўлення пра сітуацыю. Як заўсёды, перабольшанага з-за сваіх страхоў страты ўлады.

Кожная з журналістак, што падпала пад пераслед, — таленавітая ў сваёй прафесіі, мае высокі давер у чытачу, вызнавчыся смелым і вострым публікацыямі. За кожнай з іх стаяць, у працяг траекторыі рэпрэсій, папулярныя і ўплывовыя выданні

— сайты «Хартыя-97», «Беларускі партызан», газета «Народная воля».

Гэта аперацыя не ёсьць спонтанная, ці абсалютна самастойна спланаваная сілавымі структурамі, ці выключна вынікаючая з іх унутранай барацьбы — паміж КДБ і МУС. Ва ўсялякім разе, гэта не галоўны яе элемент. Санкцыю на ўсе ператрусы давала гомельская прафкuratorата. Але ўсе яны праводзіліся ў Мінску, сталічнымі ж міліцыянтамі, а яшчэ верагодней, у хаўрусе з прадстаўнікамі КДБ. Усе ж — у цывільнім. Хто ёсьць хто — не разбярэш. Калісці ператрусам у рэдакцыі «Згода» кіраваў менавіта супрацоўнік КДБ, і нават гэта не хаваў.

Акцыя вясенняга «палявання» на журналістаў спаквала рыхтавалася і пакрокава ажыццяўлялася. Узгадаем хаця б затрыманні і прысуды на суткі Андрэю Пачобуту і Івану Шульгу, перашкоды журналістам у іх прафесійнай працы падчас вулічных акцый, папярэджанне БАЖ, пераслед, з прыцягненнем пад суд, фотакарэспандэнта «Нашай ніві» Юлі Дарашкевіч. Урэшце — першыя вобушкі ў лютым на працоўных месцах Марыны Коктыш і Святланы Калінкінай, допыт у міліцыі 3 сакавіка Ірыны Халіп і Андрэя Саннікова.

У пацвярджэнне таму і канкрэтныя даты. Як праінфармавала на прэсавай канферэнцыі Марына Коктыш, падчас другога вобыску яна даведалася, што яшчэ 31 снежня 2009 года была распачата справа па факце публікацыі артыкулаў на тэму гомельскай «паляўнічай справы» ў шэррагу СМИ. Пастанова на вобыск была падпісана 23 лютага 2010 года. Значыць, на выбар канкрэтнага моманту, на канчатковы сігнал для атакі, на падрыхтоўчыя крокі спатрэбілася яшчэ некалькі тыдняў.

З якога ж тады цэста вырасла і дзеля чаго была праведзена гэта яўна дэманстрацыйная аперацыя ператрусаў у рэдакцыях і кватэрах незалежных журналістаў, прычым без бачных пагроз існуючай уладзе знутры? Наадварот, з відавочнай пагрозай атрымаць

з боку ЕС у адказ на такія рэпрэсіі ў дзеянні адмову ў новых крэдытах у сукупнасці з магчымым аднаўленнем санкцый.

Зыходная прычына відавочна абумоўлена прэзідэнцкім цыклам. Зачыстка перадвыбарчага поля ад найболыш небяспечных апанентаў. Якімі гэтым разам кіручай групоўцы бачацца не партый, не кандыдаты ў прэзідэнты (гэтыя сегменты аслаблены раней), а менавіта незалежныя СМИ. І адначасова гэта прызнанне, што ўлада адчула такія змены ў настроях грамадства, якія, як ёй падаецца, могуць у пэўны момант абярнуцца сацыяльнымі выбухамі. Пад уздзеяннем праудзівай інфармацыі. Падзеі пачатку 1990-х — страшным прывідам у падсвядомасці.

Вясновае абвастрэнне «палявання» на журналістаў аўб'ектыўна скіравана на паглыбленне расколу грамадства на сваіх і ворагаў. Богэты падзел ёсьць культавая рыса аўтарытарнай улады, тым больш адбутаванай па матрыцы савецкай таталітарнай мадэлі. Гэта ўлада не здольная функцыянаваць на прынцыпах дэмакратычнага прымерэння інтарэсаў.

Што ж тычыцца кропіцкіх рэсурсаў, то іх у таталітарных і аўтарытарных рэжымах усяго тры. Знешнія — праз вайну ці праз атрыманне крэдытаў у амбен на палітычную залежнасць. І дзве ўнутраныя кропіцкі — прыродная і сацыяльная. Калі адсутнічаюць знешні і прыродны фактары, такія рэжымы пераключаюцца на сацыяльны, гэта значыць, зніжаючы да жабрацтва матэрыяльны ўзровень існавання большасці насельніцтва. Замест сацыяльнага контракта — сацыяльны бізун.

Пагрозы сацыяльнага выбуху, якія пры гэтым узімаюць, нейтралізуюцца праз прафаганду, сілавымі метадамі, праз самаізляцію. Не выключаны і гандаль суверэнітэтам. А гэта ўсё вымагае максімальны зачысткі інфармацыйнага поля ад свободнага слова.

Аднак гісторыя сведчыць: калі ў грамадстве сабралася крытычнай маса для перамен, усе гэтыя выслікі — дарэмныя.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

САЛІГОРСК. ПАМЯЦІ ЯНЫ ПАЛЯКОВАЙ

Год таго трагічна сышла з жыцця праваабаронца Яна Палякова. Рэжысёр Вольга Мікалайчык прысвяціла яе светлай памяці фільм, які называла «Смерць напярэдадні вясны». У ім даследуюца прычыны гібелі Яны. Прэм'ера адбылася на сядзібе БНФ у Салігорску. У ёй удзельнічалі сама Вольга Мікалайчык, дзеячы культуры, палітыкі, праваабаронцы.

ЖЫТКАВІЧЫ. ВЫЗНАЧАНА ЛЕПШАЯ СЯДЗІБА

На міжнароднай спецыялізаванай канферэнцыі «Аграэкатурызм — стан і перспектывы развіцця», арганізаванай і праведзенай Белаграпрамбанкам і Беларускім грамадскім аб'яднаннем «Адпачынак у вёсцы», былі падведзены вынікі рэспубліканскага конкурсу «Лепшыя сядзібы года». У намінацыі «Захаванне беларускіх традыцый» срод пераможцаў сядзіба «Страчаны рапі» Аляксандра Масло ў Жыткавіцкім раёне.

ЛОЕЎ. НА ЯПОНСКІЯ ГРОШЫ

Алена Пінчук, галоўны ўрач УАЗ «Лоеўская цэнтральная раённая бальніца», і Мацудзакі Кіесі, часовы павернаны ў справах Японіі ў Рэспубліцы Беларусь, падпісалі контракт на атрыманне гранта ў рамках рэалізацыі праграмы ўрада Японіі «Грантавая дапамога для праектаў па бяспечнасці насельніцтва». Японія ў чарговы раз акажа грошовую дапамогу на набыцце сучаснага медыцынскага абсталявання для палаты рэнімациі бальніцы на суму 96,5 тысячи долараў. На цырымоніі падпісання дамовы прысутнічалі прадстаўнікі мясцовай улады, аташэ Амбасады Японіі ў РБ Ханда Міха, і каардынатор гуманітарных праектаў амбасады Японіі ў РБ С. Шчогалев.

СВЕТЛАГОРСК. НЕ ТОЛЬКІ ДЛЯ ЖАНЧЫН

У карцінай галерэі «Традыцыя» адчынілася персанальная выстава вядомага скульптара, мастака і фатографа Аляксандра Камардзіна з нагоды яго юбілею. Экспазіція разнастайная, ва ўсіх жанрах, у якіх працуе творца. Камардзін — сябрава Саюза мастакоў Беларусі, удзельнік шматлікіх выставаў і пленэроў. У сваёй творчасці найбольш увагі надзяляе вобразу жанчын. Тому на адкрыцці выставы сярод наведвальнікаў іх была большасць.

БАБРУЙСК. СЫН ПРЫСВЯЦІЎ ВЫСТАВУ БАЦЬКУ

У мастацкім музеі імя Георгія Паплаўскага адкрылася персанальная выставка мастака Сямёна Дамарада «Час памяці», прысвечаная бацьку — таленавітаму мастаку, летапісцу паславаеннага горада Уладзіміру Дамараду. Экспазіціі каля 70 карцін — пейзажы Бабруйска і ваколіц.

БАРАНАВІЧЫ. УЛАСНАГА РАЗЛІВУ

КУПП «Пескаўскае» — адзіна з гарэлачных вытворцаў займела ліцэнзію на разліў каньяку. У гэтым годзе яму дадзена квота на вытворчасць на вытворчасць 20 тысяч дэкалітраў гэтага напітку. Зарас спецыялісты прадпрыемства працуяць над арыгінальнай аздобай пляшкі, корка і этикеткі будучага прадукту.

АСТРАВЕЦ. ПА АБОДВА БАКІ МЯЖЫ

У Літве пад петыцыяй, размешчанай на сایце www.e-peticija.lt, праходзіць збор подпісаў супраць будаўніцтва беларускай АЭС «пад бокам у Вільні». Будаўнічая пляцоўка будучай АЭС знаходзіцца ў 23 кілометрах ад мяжы з Літвой, адзначаючы аўтары звароту. Петыцыя была апублікавана 5 сакавіка, за гэты час падпісалася 6000 чалавек. У петыцыі адзначаецца, што на новай АЭС будзе ўсталяваны расійскі рэактар AES-2006, які дагэтуль нідзе не выкарыстоўваўся, а ў выпадку аварыі Вільня апынеца ў зоне эвакуацыі. «Паспяшаемся. Мы павінны сабраць подпісы да 31 сакавіка», — заклікаючы ініцыятары збору подпісаў, матывуючы гэта тым, што пры падрыхтоўцы пазіцыі Літвы будзе ўлічана і меркаванне грамадскасці, цытуе зварот www.delfi.lt.

Мясцовыя эколагі ў вялікай ступені выказваюць спадзянаванні на міжнародны рэзананс, выкліканы атамнымі планамі беларускай улады. Літоўцы, якім беларуская АЭС можа прынесці не толькі крыніцу імпарту электраэнергіі, але і магчымыя экалагічныя небяспекі, ужо не маўчаць.

► АКЦЫЯ

ДЗЕНЬ КАНСТЫТУЦЫІ

15 сакавіка актыўісты незарэгістраванай арганізацыі «Вольная моладзь» адзначылі Дзень Канстытуцыі, прыняты ў 1994 годзе.

Актыўісты вывесілі некалькі расцяжак з надпісам «Паважайце канстытуцыю». У тым ліку на мосце каля універмага «Бела-

русь», наступаў адміністрацыі Заводскага раёна Мінска.

Па словах адной з актыўістак арганізацыі «Вольная моладзь» Вікторыі Ладзіс, мэтай акцыі было «прыцягнуць увагу грамадскасці, што ў сёняшніх умовах не дзейнічаюць не толькі агульнаеўрапейскія прававыя нормы, але і нават цяперашняя беларуская канстытуцыя».

► суд

БАЖ СУПРАЦЬ МІНЮСТА

17 сакавіка ў Вярхоўным судзе пачаўся разгляд скаргі ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» на папярэджанне Міністэрства юстыцыі.

Справу вядзе суддзя Анатоль Церах. Інтарэсы ГА «БАЖ» прадстаўляюць старшыня арганізацыі Жанна Літвіна і яе намеснік, юрист Андрэй Бастунец. Суддзя задаволіў хадайніцтва аб допуску да працэсу ў якасці прадстаўніка грамадскасці намесніка старшыні РГА «Беларускі Хельсинскі Камітэт» Гары Паганяйлы.

Міністэрства прадстаўляе кансультант Упраўлення грамадскіх аўяднанняў Аляксандра Харытон. На пасяджэнні таксама прысутнічае прадстаўніца Генеральнай праکуратуры праکурор Скарабагатая.

Яшчэ перад пачаткам пасяджэння суддзя папярэдзіў, што рашэнне суда па гэтым спрэве не зможа быць абскарджана. Пры гэтым ён спаслаўся на Грамадзянскі працэсualны кодэкс (ГПК).

Гэта выклікала пратэст Гары Паганяйлы. У сваім выступе ён падкрэсліў, што згаданая норма ГПК не адпавядае Канстытуцыі і арт. 14 ратыфікаванага Беларуссю «Акту аб грамадзянскіх і палітычных правах». «Гэтыя нарматыўныя акты маюць большую моц, чым нормы ГПК, і яны гарантуюць кожнаму права на абскарджанне судовых рашэнняў», — заяўві Г. Паганяйла.

Суддзя забараніў весці ў зале суда не толькі фота- і відэаздымкі, але і аўдыёзапіс. Дыктафонамі дазволілі карыстацца толькі ўдзельнікамі працэсу.

Суд задаволіў хадайніцтва БАЖ аб далучэнні да матэрыялаў спрэвы копіі сяброўскіх пасведчанняў журналісткіх саюзаў Германіі, Даніі, Расіі, а таксама Міжнароднай федэрацыі журналістаў, на якіх ёсць слова «прэса». Прадстаўнік Міністэрства юстыцыі «не бачыў сэнсу» ў далучэнні іх да спрэвы, але пракурор не пярэчыла, і суддзя задаволіў хадайніцтва.

Нагадаем:

Загад намесніка міністра юстыцыі аб вынісенні ГА «БАЖ» пісьмовага папярэджання з'явіўся 13 студзеня. Міністэрства выставіла адрозу некалькі прэтэнзій да ГА «БАЖ» — датычна формы сяброўскага пасведчання, статусу Цэнтра прававой абароны СМИ пры ГА «БАЖ», а таксама некаторай інформацыі, пададзенай на сайдзе www.baj.by.

11 лютага ГА «БАЖ» накіравала ў Вярхоўны суд скаргу на папярэджанне.

Паводле інформацыі БАЖ

Сам Аляксандар Дзянісаў разглядае свой сёняшні прысуд у рэчышчы мэтанакіраванага абмежавання канстытуцыйнага права грамадзян на атрыманне і распаўсюд інформацыі.

18 студзеня 2010 года ў Гродзенскай сярэдняй школе № 28 Аляксандар Дзянісаў рыхтаваў тэлесюжэт пра факультатыўнае вывучэнне «Гродзінства». Тады ў клас, дзе праходзіў урок і дзе знаходзілася здымачная група разам з А. Дзянісавым, уварваліся міліцыянты і аўвасцілі, што журналісты падзрацаюць ў здзіясненні злачынстваў. На гэты падставе іх затрымалі, але праз пэўны час адпусцілі. А 22 лютага старшы лейтэнант Ленінскага РАУС Гродна Пётр Другі склаў у дачыненні да Дзянісава пратакол, у якім гаварылася, што ён «займаўся журналісцкай дзеянасцю, не маючы на тое адпаведнага дазволу, чым парушыў 23.39 КаП РБ «Самаўпраўства».

На думку адваката, уся сітуацыя з затрыманнем Дзянісава скіраваная на падрыхтоўку да суда аб папярэджанні ГА «БАЖ», сябрам якога ён з'яўляецца. Падвой Уладзіміра Кісялевіча, у матэрыялах спрэвы Дзянісава фігуруе ліст з Міністэрствам юстыцыі, якое патрабуе неадкладна даслаць копію рашэння па спрэве ў дзяржаўную ўстанову.

Менавіта інцыдэнт з яго затрыманнем у лістападзе 2009

года на шклозаводзе «Нёман»

пры «ажыццяўленні відэарэпартажу» даў грунт для аднаго з пунктаў папярэджання.

Прад'яўлене ім пасведчанне

сябра БАЖ прывяло Міністэрству юстыцыі да высновы пра

«неабгрунтаванае прысваенне

сябрамі дадзенай арганізацыі

паўнамоцтваў журналістаў сроду

к масавай інформацыі...».

Паводле інформацыі БАЖ

складала 70 метраў у даўжыню, 30 метраў у шырыню і 3 метры ўглыбіню. При гэтым эфектыўнае весці пошукаў працы можна было толькі ўдзені. 11 сакавіка ўдалося знайсці і дастаць з-пад завалаў цэлы загінулы.

«Яны патрапілі пад вельмі жорсткую лавіну. Снегу было вельмі многа, ён вельмі цяжкі, як бетонны раствор. Верагодна, яны загінулі ў першыя хвіліны. Мы спадзяваліся на цуд: што іх вынесе, што заваліць бураломам, і яны застануцца жывымі...» — кажа Юрый Кожухаў, кіраўнік альпінісцкага клубу «Рубеж».

12 сакавіка з ініцыятывы брэсцкіх турыстаў быў адкрыты дабрачынны раҳунак для аказання дапамогі родным загінульых у Мурманскай вобласці: разліковы раҳунак № 3819382105438 у філіяле № 126 ААТ «ААБ «Беларусбанк» горада Брэста, МФА 252, дабрачынны раҳунак № 000 000 030 з паметкай «На аказанне дапамогі родным турыстаў, якія загінулі ў катастрофу ў гарах Кольскага паўвострава».

► ПАДРАБІЯНСЦІ

ПАХОДУ ВЕЧНАСЦЬ

Любоў ПРАНЕВІЧ

16 сакавіка ў Брэсце развіталіся з чатырма турыстамі, якія 8 сакавіка загінулі пад снежнай лавінай у гарах Мурманскай вобласці.

Грамадзянская паніхіда адбылася ў Лядовым палацы: сотні людзей, сярод якіх родныя і сябры памерлых, а таксама прадстаўнікі мясцовай улады, прыбылі правесці Міхаіла Карпеша, Дар'ю Трацінскую, Яўгена Траскевіча і Аляксандру Коўган у апошні шлях. Адпівалі загінулых у саборы Святога Уваскрасення, затым іх целы перавезлі да месцаў пахавання. Напярэдадні яны былі даставлены ў спецыяльным вагоне хуткага цягніка Мінск-Брэст. З ім таксама прыбылі бацькі Дар'і Трацінскай і два ўдзельнікі.

ПАЛІТЫКА

► ЕЎРАНЭСТ

ШУШКЕВІЧ ХОЧА РАСКАЗАЦЬ ПРАЙДУ, ЯНУКЕВІЧ — КАНТРАЛЯВАЦЬ ПРАГРАМЫ БЕЛАРУСКАГА ЎРАДУ

На першым пасяджэнні парламенцкай асамблей «Усходняга партнёрства» Еўранэст ад Беларусі будуць прысутнічаць толькі сябры недзяржайных грамадскіх аўяднаній і апазіцыйных партый. Прадстаўнікі беларускага парламенту, нягледзячы на доўгія спрэчкі вакол тэмы запрашэння, застануцца дома. Журналіст «НЧ» Вольга Хвойн даведалася ў асобаў, што паедуць на сутрэчу ў БруSELЛЬ, які сэнс іх узделу ў Еўранэсце.

Як стала папярэдне вядома, у складзе беларускай дэлегацыі: старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі Станіслаў Шушкевіч, экспандыдат у прэзідэнты Аляксандр Казулін, лідэры партыі «Справядлівы свет» Сяргей Калякін, БНФ — Аляксей Янукевіч, АПІ — Анатоль Лябедзька, кіраўнік Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандар Ярошук, старшыня Руху «За Свабоду» Аляксандар Мілінкевіч, прадстаўнік Грамадскага аўяднання «Экадом» Ірына Капорыха, старшыня Беларускай асацыяцыі журналістаў Жана Літвіна і кіраўніца непрызнанага Саюза палякаў у Беларусі Анжаліка Борыс.

Раней абміркоўваўся варыянт узделу ў парламенцкай структуры пяці беларускіх дэпутатаў і пяці прадстаўнікоў апазіцыі. Аднак афіцыйны Мінск адмовіўся ад гэтай пропановы і настойваў, што ўсе дзесяць месцаў мусіць заніць выключна прадстаўнікамі парламента. У выпадку парламентары, хутчэй за ёсё, застануцца ў сваіх кабінетах, а іх месцы зоймуць прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці.

Старшыня Еўрапарламента Ежы Бузэк сустрэўся са старшынямі фракцый парламента, і канчатковая рацэнне аб складзе беларускай дэлегацыі, як і дата першага пасяджэння Еўранэста, якое было запланавана на 24 сакавіка, адкладзеная на няўзұны час. Чакаецца, што пытанне наконт беларускай дэлегацыі ў Еўранэсце будзе разгледжана ў першай палове красавіка.

У склад «Еўранэста» ўвойдуць 120 дэпутатаў, у тым ліку 60 дэпутатаў — ад Еўрапарламента і 60 дэпутатаў — ад парламентаў краін-удзельніц «Усходняга партнёрства». Ад Беларусі, Азербайджана, Арменіі, Грузіі, Малдовы і Украіны ў працы парламенцкай асамблі «Усходняга партнёрства» будуць уздельнічаць па дзесяці прадстаўнікоў.

Станіслаў Шушкевіч:

— Я не ведаю, кім і як я заяўлены для ўзделу ў пасяджэнні парламенцкай асамблі «Усходняе партнёрства». Звесткі пра гэта я атрымліваю толькі з мас-медиа, афіцыйнага запрашэння на ру-

ках не маю. Калі мы і паедзем у БруSELЛЬ, то толькі ў якасці назіральнікаў, і ёсё, што зможам там рабіць, — быць крыніцамі праўдзівай інфармацыі пра тое, што адбываецца ў Беларусі. У Еўропе цяпер непараразименне, што ж рабіць далей, бо яе новы падыход у адносінах да Беларусі праваліўся. Тому трэба растлумачыць, чаму так адбылося і што цяпер рабіць.

Ёсць многа інструменты, уплыну на тых, хто бярэ гроши з «Усходняга партнёрства» не на дэмакратыю і лібералізацыю, а на ўмацаванне рэжыму. Еўропа разам з Міжнародным валютным фондам выратавала дыктатуру, дык трэба сказаць тым, хто верыць абязцяням Лукашэнкі, што яны не палітыкі, а слухачы. Важна і тое, што да гэтага часу рацэнні па Беларусі прымаліся нейкімі камісіямі, у якіх не ўваходзяць людзі, што тут живуць. І што яны адэватнага могуць прынесьці? Думаю, наш уздел у Еўранэсце найперш важны інфармацыйнай функцыяй.

Аляксандар Ярошук:

— Мы спадзяемся, што праект «Усходняе партнёрства» будзе

развівацца, што дазволіць Беларусі інтэгравацца з Еўропейскім саюзам па многіх кірунках — сацыяльных, эканамічных, палітычных. Прафсаюзы з'яўляюцца значным сегментам грамадзянскай супольнасці, таму спадзяёмся скрыстаць гэты шанец, каб данесці свае праblems і з'яўлецца пэўнай падтрымкай ЕС у частцы выканання Беларусью рэкомендацый Міжнароднай арганізацыі працы (у 2007 годзе за парушэнні правоў прафсаюзаў Беларусь была выключаная з Генеральнай сістэмы прэферэнцый Еўрасаюза — рэд.).

Цяпер найбольш адчувальнымі праblems для нас з'яўляюцца цікі на незалежныя прафсаюзы і іх сябраў, дыскрымінацыя па прыкмете прафсаюзной прыналежнасці. Гэтыя факты паўтараюцца з года ў год. Апошнія месяцы назіраецца новая хвала ціску на сябраў незалежных прафсаюзаў: амаль усе работнікі знаходзяцца на кароткатэрміновых контрактах, і калі надыходзіць час іх працягваць, ставіцца ўмова: ці праца, ці сяброўства ў незалежным прафсаюзе. Агулам у

Беларусі ў незалежных прафсаюзах маюць сяброўства каля дзесяці тысяч чалавек. З аднаго боку, гэта не многа, а з іншага — гэта людзі, якія зрабілі смелы, асэнсаваны выбар, і, думаю, яны могуць прымусіць з сабою лічыщца.

Аляксей Янукевіч:

— Ёсць ініцыятыва, якую і я падтрымліваю, каб мы прадстаўлілі не толькі пазіцыю сваю і сваіх арганізацый ці партый, але і іншых буйных структур, сябры якіх не будуць уздельнічаць у Еўранэсце. Спадзяюся, што перад пасяджэннем Асамблі мы збяромсімся тут і выпрацуем агульную пазіцию і пропановы.

Я разглядаю Еўранэст і наш уздел у ім як магчымасць атрымліваць інфармацыю як мінімум, і як максімум — кантраліваць праграмы супрацоўніцтва паміж ЕС і беларускім урадам. Каб гэтыя праграмы і сродкі максімальная скроўваліся ў тых сферы, дзе яны могуць прынесці карысць простым беларусам, а не чыноўнікам.

► МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ

ЗДАБЫТКІ І СТРАТЫ ВЫБАРЧАЙ КАМПАНІІ

Вольга Хвойн

На адзін дэпутацкі мандат мясцовых саветаў прэтэндуюць 1,2 патэнцыйнага кандыдата. Такія вынікі этапу па вылучэнню кандыдатаў, якія хацелі б паўдзельнічаць у красавіцкіх мясцовых выбарах.

Конкурс нізкі, але ёсць

Па інфармацыі Цэнтрвыбаркама, у дэпутаты мясцовых саветаў 26-га склікання было вылучана каля 25,5 тысячаў чалавек. Гэта больш, чым падчас папярэдніх трох кампаній. Старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў Лідзія Ярмошына звязвае наплыў кандыдатаў у кандыдаты з павелічэннем цікавасці да сельскіх саветаў.

«Нават у гэтыя саветы, раней не папулярныя сярод вылучэнцаў, пададзена на дзве тысячи заявак больш, чым запатрабавана», — перадае словаў Ярмошынай БелТА. Найбольш канкурантава будуць мець кандыдаты па мінскіх акругах — 5,4 прэтэндэнты, у абласцнія саветы — 1,8, у раённыя

— 1,3, у гарадскія саветы і саветы гарадоў абласнога падпарадкавання — 2,1, у сельскія — 1,1.

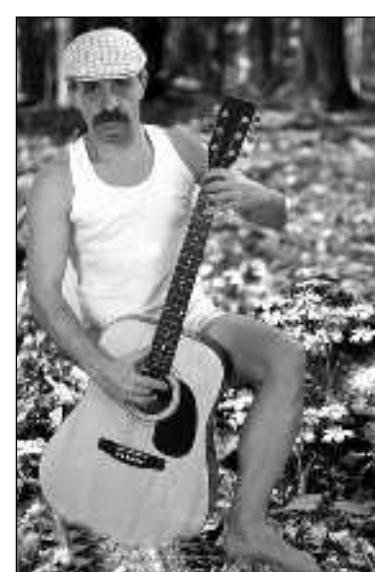
Актыўныя нелегалы

Частка беларускай апазіцыі на этапе вылучэння кандыдатаў пропанавала аблеркаваць варыянт адмовы кандыдатаў ад далешашага ўзделу ў мясцовых выбарах. У прыватнасці, прадстаўнікі АБ'яднаных дэмакратычных сілаў лічаць, што выхад з выбарчай кампаніі можа быць апраўданы неўключэннем у склад выбаркамаў значайнай колькасці прадстаўнікоў апазіцыі. Ад АДС у выбаркамы патрапілі сто чалавек, што складае толькі 0,15 працэнта ад агульнай колькасці асоб, вылучаных кандыдатамі ў дэпутаты.

Партыйныя прэтэндэнты складаюць 2,3 працэнты ад агульнай колькасці асоб, вылучаных кандыдатамі ўзделу.

Страта

З перадвыбарчай дыстанцыі добраахвотна выйшаў мінскі блогер Яўген Ліпковіч. У апошні дзень падачы дакументаў на реєстрацыю ён распаўсюдзіў заяву, што яго кампанія насымрэч мела эксперыментальную мэту і палітычных амбіций ужо былы «кандыдат у кандыдаты» не мае. «Незадоўга да выхаду Указу № 60 (аб рэгуляванні інтэрнэту ў Беларусі — рэд.), 20 студзеня гэтага года радыёстанцыя «Нямецкая хвала» спытала ў мяне аbstупені ўпльывасці інтэрнэту ў Беларусі. Я адказаў: «Не. Інтэрнэт у нас не карыстаецца ніякім упльывам. У дзесяцімільённай краіне 300 000 наведваних партала TUT.BY у дзень — гэта кропля ў моры», — тлумачыць сутнасць свайго эксперыменту спадар Ліпковіч.

Далей ён расказаў, што пасля старту яго кампаніі відэаінтэрв'ю за адзін дзень дало 17 000 запамоўленняў, ініцыятыўная група ў 10 чалавек была цалкам сформірованая праз інтэрнэт. Каманда Ліпковіча сабрала за яго вылучэнне 233 подпісы, але толькі трох з іх былі сабраныя пры дапамозе інтэрнэту. «Дзеісных званкоў было два. За месяц. І яны далі толькі трох подпісы. Тры! Гэта менш за 1 працэнт. Гэта нават не статыстычная хібнасць. Інтэрнэт і сацыяльныя сеткі ў нашай краіне не карыстаюцца

ніякім упльывам. Ніякім. Што і патрабавалася даказаць, — канстатуе блогер. — Тыя, хто рыхтаваў Указ № 60 аб рэгуляванні байнэту — сапраўдныя парапоікі, якія баяцца ўласнага ценю. У мяне няма ніякіх палітычных амбіций. Я духоўна належу да пакалення, якое гаварыла, што лепш лезіць ў бруд, чым у палітыку».

Пасля гэтай заявы на адрас Ліпковіча пасыпаліся авбінавачні, што ён «кінуў» людзей, якія яго падтрымлівалі, «хварэлі». Аднак, аказваецца, спадар Яўген ад пачатку не меў намеру быць дэпутатам.

Зрэшты, у апраўданне беларускага сегмента сацыяльных сетак ёсць некалькі кампаній, калі людзі праз інтэрнэт аўядноўваліся дзеля агульнай мэты — абарона Лошыцкага парку, збор грошай на вызваленне пад заклад палітвязня Дзяніса Дзянісава, пошук сабакі блогеркі tihua_elka. Дзякуючы інтэрнэтчыкам была раскручаная леташняя гісторыя з Менцоком і «жывым шчытом». Але ёсць адна акалічнасць: фактывна ўсе гэтыя кампаніі былі па-за палітыкай. Да, магчыма, праblems не ў санлівасці беларускіх інтэрнэт-карystальнікаў, а ў прадмеце спрэчкі.

ГРАМАДСТВА

6

ЛЁС

SMS-ДЗЁННІК З МІНУЛАГА СТАГОДДЗЯ

Вольгі ХВОІН

**Не горад і не вёска.
Мястэчка — полікультурны
мікракосмас, які Беларусь
страціла на пачатку мінулага
стагоддзя, хаця сляды яго
яшчэ раз-пораз можна
сустрэць, вандруючы па
краіне. Напрыклад, ёсьць выраз
«прайсі па мястэчку» — то
бок прагулянца па гарадку, па
крамах.**

**Вёска Цімкавічы Копыльскага
раёна мае багатую і даўнюю
гісторыю — больш за пяць
вякоў. У мінулы стагоддзі яна
мела нават свайго «летапісца».
Як беларус задоўга да ІТ-
рэвалюцыі засвоіў сучасны
фармат мэсіджу і якая
карысць ад звычкі весці
дзённікі?**

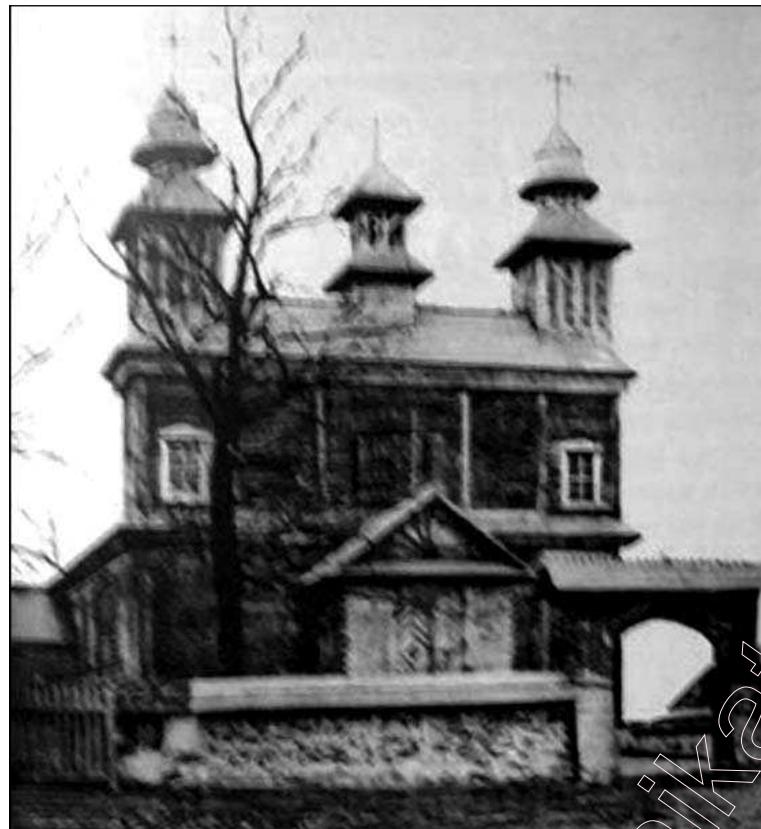
Цімкавіцкі sms-дзённік

У стандартную sms-ку змяшчаецца 160 сімвалу. Задоўга да з'яўлення мабільной сувязі жыхар Цімкавічай Аляксандр Міхайлавіч Андруковіч вёў штодзённыя запісы, якія лёгка ўкладваюцца ў сучасны фармат шот-паведамлення. Свеасаблівы лаканічны летапіс мястэчка.

Гісторыя Цімкавічай налічвае больш за паўтысячагоддзя. Напрыканцы XIX — пачатку XX стагоддзя мястэчка мела развітую інфраструктуру: паштовую станцыю, дзве царквы, касцёл, габрэйская школы, крамы, спіртзавод, хлебапякарню... Да нашых часоў з гэтага дайшло нямнога. Напрыклад, касцёл святога Міхaila Архангела згарэў у 1985 годзе. Але засталіся будаваныя ў памяць аб адмене прыгоннага права мураваная капліца са званіцай. Пачынаючы з 1652 года, калі Цімкавічы атрымалі Магдэбургскія права, кожную нядзель ў мястэчку ладзіліся кірмашы.

Цімкавічы былі радзімай шэрагу выбітных асобаў: у 60-х гадах XIX стагоддзя ў габрэйскую школу хадзіў будучы класік габрэйскай літаратуры Мэндале Мойхер Сфорцым, тут вучыліся пісьменнік Кузьма Чорны, экс-прэзідэнт Акадэміі навук Беларусі Аляксандар Вайтовіч, агулам з гэтых краёў выйшлі адзінаццаць дактароў наукаў, троццаць кандыдатаў наукаў.

Сын героя матэрыйялу — Аляксандра Андруковіча — быў вайсковец, ужо на пенсіі, жыве ў Слуцку, але бацькавы запісы пра жыццё ў Цімкавічах у пажаўцелых ад часу сыштак захоўвае апгчадна і трапітліва. Як і фотаздымкі сямейнага альбому: аддрукаваныя на прыгожых кардонных планшэтах у даваенных атэлье ці на простай паперы — невядомымі фотааматарам. Гэта гісторыя не толькі асобнага роду, але і мястэчка.

Вёска Цімкавічы. Касцёл Св. Міхала Арханёла. Фотаздымак з кнігі Міхася Чарняўскага «Правадыр крэлатых вершнікаў»

Паданне гаворыць, што ў ваколіцах цяперашніх Цімкавічў жыў асілак Цімка, які закахаўся ў дзяўчыну-самадурку. І вось загадала каханая вывернуць з карэннем магутны дуб. Доўга змагаўся хлопец з дрэвам і ўрэшце выкарчаваў яго, але сам урос у зямлю. У напамін пра гэтую гісторыю паселішча назвалі Цімкавічы...

— Бацька ажаніўся толькі ў пяцьдзесят гадоў. І я не памятаю яго маладым, у маіх успамінах ён заўжды сівы, — пачынае свой распoved Міхail Аляксандравіч. — У 1910 годзе тату забралі ў войска, і падчас першай імперыялістычнай вайны ён патрапіў у палон і прыбыў у Нямеччыну ажно пяць гадоў, працаваў там на гаспадарцы бюрэгера. Пацюль быў у палоне, пісаў дадому лісты, распавяддаў, як яму там жывеца. Былі нават фотаздымкі таты з тутэйшымі паненкамі, расказваў, што збираўся ажаніцца. Але ў 1919 годзе вярнуўся дадому, ужо ў савецкую Беларусь, пачаў працаваць у калгасе старшынёй рэвізійнай камісіі, стварыў сям'ю.

— Бацька ажаніўся толькі ў пяцьдзесят гадоў. І я не памятаю яго маладым, у маіх успамінах ён заўжды сівы, — пачынае свой распoved Міхail Аляксандравіч. — У 1910 годзе тату забралі ў войска, і падчас першай імперыялістычнай вайны ён патрапіў у палон і прыбыў у Нямеччыну ажно пяць гадоў, працаваў там на гаспадарцы бюрэгера. Пацюль быў у палоне, пісаў дадому лісты, распавяддаў, як яму там жывеца. Былі нават фотаздымкі таты з тутэйшымі паненкамі, расказваў, што збираўся ажаніцца. Але ў 1919 годзе вярнуўся дадому, ужо ў савецкую Беларусь, пачаў працаваць у калгасе старшынёй рэвізійнай камісіі, стварыў сям'ю.

Аляксандр Міхайлавіч быў чалавекам пісьменным, яшчэ за царскім часам скончыў Слуцкую гімназію, таму карыстаўся павагай сваіх аднавясковіц, вучыў на даму дзяцей. «Я столькі не прачытаў твораў класікаў, як мой бацька. Памятаю, да яго мужыкі прыходзілі, любіў пагаварыць — і пра навіны, і пра палітыку», — расказвае сын.

Многім знаёмае памкненне пачаць весці ўласны дзённік. Але ўслед за такім намерам узнікае пытанне: каму гэта патрабна? Пасля прачытання запісаў спадара Андруковіча можна сказаць, што праз дзесяткі год вайны нататкі могуть быць карыснімі не толькі нашчадкам. Дзённікі спадара Андруковіча лаканічныя, зблішага тычацца спраў гаспадарчых, сямейных: са сваяком выпівали з нагоды Ражаства, аднавясковец

27 чэрвеня 1941, пятніца. Ішоў бой уесь дзень. Былі пажары.

28 чэрвеня 1941, субота. Было чуваць артылерыйскую кананаду, але мясцовым было больш спакойна.

29 чэрвеня 1941, нядзеля. Пачаўся ход немцаў на мышынах.

30 чэрвеня 1941, панядзелак. У калгасе не працујуць, усё разгребленае. Я пасвіў кароў у чаргу».

А далей жыццё вяртаецца ў сваю калінку. Гаспадар баравуе сotki, косіць траву на поплаве, возіць сена, дровы, не забываеца, што вайна вайной, а Бог усё бачыць, і гнявіць яго не варта, таму на Спас «не працаў». Вайна з'яўляецца ў запісах толькі з нагоды надзвычайных здарэнняў: як у вёску прыходзілі немцы ці савецкія войскі.

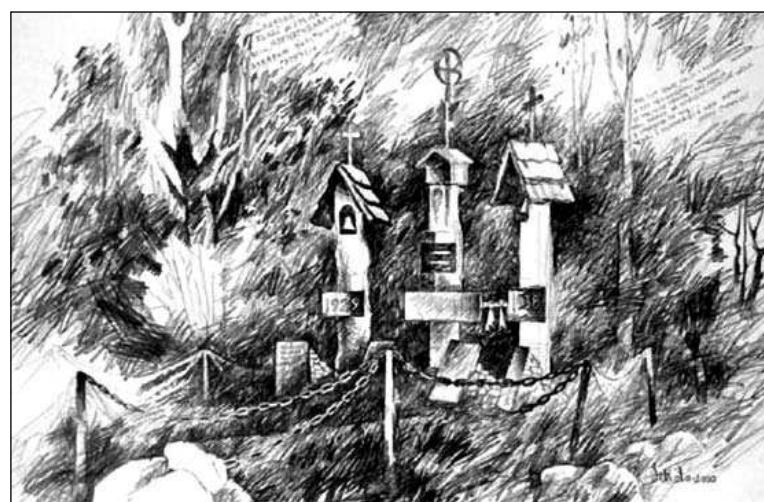
Капалі ямы на задніх...

Цімкавічы былі тыповым беларускім мястэчкам. А якое ж мястэчка без габрэй? Прынамсі так было да вайны. Гісторык Іна Соркіна з Гродна займаецца вывучэннем беларускіх мястэчак, што, на жаль, зниклі з культурна-сацыяльнага ландшафту Беларусі разам са сваёй шматэцнічнасцю і непаўторнасцю. Мястэчкі былі канцэнтраванымі месцамі габрэйскай культуры. Аднаку у 20-30 гады мінулага стагоддзя жыццё зварочвае на новыя райкі. Падчас вайны габрэй Беларусі быў амаль вынігчаныя, а мястэчкі ператварыліся ў звычайнія паселішчы. Цяпер мы маем гарады і вёскі агульнага тыпажу, з прыблізна аднародным складам насельніцтва паводле веры і культуры. Беларуская аўтэнтыка канца XIX — пачатку XX стагоддзя сышла ў нябі.

Міхail Андруковіч пераказае аповеды свайго бацькі:

— Калі немцы прыйшлі ў Цімкавічы, то першы час нікога не чапалі. А пасля нехта данёс, што ў мястэчку застаяўся міліцыянэр. Яго знайшлі і забілі. І жанчыну, якая скавалася са страху ў пырнуну, застрэлілі...

А вось што сведчыць дзённік: «8 верасня 1941. Мястэчка ачатапі. Усіх выгналі на плошчу, габрэй ўсіх вынігчыў. Пасля гэтай «сарпіроўкі» габрэям загадалі на спіне насыць нашыту зорку Давіда. Далей ідзе такі запіс: «Пасвіў кароў, 14 штук. Без габрэйскіх».

Вёска Цімкавічы. Краявіды

«26 кастрычніка 1941. Перасяленне габрэяў — зрабілі гета».

Гета было створана па адзін бок вуліцы, на другім пакінуті жыць цімкаўцаў. За пераход вуліцы з таго ці іншага боку пагражала пакаранне расстрэлам усёй сям'і. Міхail Аляксандравіч гаворыць, што часам нехта і наважваўся парушыць парадак: «Я быў малы, але памятаю, што колькі разоў да нас прыходзілі з гета па нейкіх справах. То маці заўжды моцна баялася, трымала ўсю».

Чытаем дзённік далей.

«9 студзеня 1942. Трэці дзень Ражаства Хрыстова, мароз, рабіў махорку дома.

6 сакавіка 1942. Варта на вуліцы.

17 сакавіка 1942. Капаў яму на задніх...

Гэты запіс патрабуе ўдакладнення. Міхail Аляксандравіч гаворыць, што бацька распавяддаў, як вяскоўцаў прымушалі капаць ямы на задворках вёскі, якія пасля сталі магіламі для габрэяў. Але ішла вайна, і бацька асцерагаўся, каб дзённік не знайшлі. Таму апісанне вострых момантаў размытае, асобныя слова наўмысна накрэмзаныя неразборліві.

«21 сакавіка 1942. Мароз 30° С.

25 сакавіка 1942. Пахмурна, поўная адліга, жыдоўскі расстрэл».

Дарэчы, у сакавіку 1942 года былі масавыя пагромы і ў буйнейшым на тэрыторыі Беларусі гета — Мінскім. Праз некалькі месеціў Цімкавічы гета перасцала існаваць.

«26 чэрвеня 1942. Расстрэл жыдоў.

27 чэрвеня 1942. Дабівалі жыдоў.

30 чэрвеня 1942. Вазіў з гета габрэйскія рэчы.

16 ліпеня 1942. Налёт на мясцэчку партызан. Ноч не спалі, выносілі рэчы на выпадак пажару».

З Цімкавічкам гета змог уратавацца толькі адзін габрэй — Ісаак Садоўскі. Яго вялі разам з усім на расстрэл, а ён кінуўся бегчы. Канвой пачаў страліць, Ісаак паваліўся, і немцы вырашылі, што забілі яго. Чалавек праляжаў так уесь дзень, бачыў, як правялі габрэй, як усіх расстралілі. І толькі ноччу наважыўся сышці, пазней быў у парызанах. Ісаак пасля вайны з'ехаў з Беларусі. Толькі цімкаўцы кажуць, што ў чужым краі ён так і не пажыў: нібыта памёр ці то ў самалёце, ці ў хуткім часе па прылёті.

Пасля вайны ў 1946–1947 гадах на месці расстрэлу габрэй паставілі невялікі помнік. Надпіс на ім сцвярджае, што пад Цімкавічамі сваі спачынкі знайшлі 960 габрэй. Цяпер дырэктарка Музея гісторыі і культуры габрэй Беларусі Іна Герасімава спрабуе высветліць акаўтнічнасці трагедыі, імёны загінулых, а таксама спраўдзіць інфармацыю, што апроц Ісаака Садоўскага смерці пад Цімкавічамі пазбег яшчэ адзін чалавек. Міхail Аляксандравіч расказвае сямейную гісторыю: быццам бы жонка яго дзядзькі, застаяўшыся адна з троіца дзецімі, доўгі час хавала ў склепе габрэя Шостэра, які ўцёк з гета. Быццам бы пасля вайны ён стаў вядомым урачом, жыў у Бабруйску і прыязджаў у Цімкавічы, каб адзінчыць Веру Валькоўскую за сваё ўратаванне. Калі так, то спіс беларускіх Праведнікаў свету можа папоўніцца яшчэ адным імем.

Аўтар выказвае падзяку дырэктару Музея гісторыі і культуры габрэй Беларусі Іне Герасімавай за дапамогу падрыхтоўцы матэрыялу

22 САКАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,

15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.30 У свеце матараў.

09.05 Nota Bene.

09.35 «Зорнія танцы». Мужчынскі сезон.

11.00 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

12.10 Камедыйная меладрама «Сеньёр 15 шароў» (Італія).

14.05 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Культурныя людзі.

15.55 Здароўе.

16.20 Серыял «Агні вялікага горада».

17.20 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.25 Відэофільм АТН «Прабач мяне».

18.50, 00.25 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.25 «КЕНО».

19.30 «Арэна».

19.55 Ток-шоў «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.55 Адмысловы эпартаж АТН «Куды адвадзяць дзяцінства...».

22.30 Драматичны серыял «Доктар Хаўс. Чацвёрты сезон» (ЗША).

23.35 Фантастычны серыял «Героі-3» (ЗША).

00.30 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00

Навіны.

06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 «Дыханне планеты».

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 Таёрыя неверагоднасці.

12.00 «Малахай+».

13.00 Навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 «Віёла Тараракана. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэркыста». Шматсер. фільм.

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.

19.00 Чакай мяне.

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Ток-шоў «Выбар».

22.00 «Застаца ў жыжы». Шматсерыйны фільм. IV-ы сезон, 7-я серыя.

23.00 Нашы навіны.

23.15 Навіны спорту.

23.20 «Злачынствы стагоддзя».

23.50 «Жанатыя... з дзецым».

Шматсерыйны фільм.

00.35 Нашы навіны.

00.50 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Тыдзень».

09.35 «Вялікі сняданак».

10.05 «Ліца гісторыі».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Прыватныя гісторыі».

13.50 «Зорнія рынкі».

15.00 «Вялікі горад».

15.40 «Гарачы лёд».

16.05 «Культурнае жыццё».

16.50 «Дабро пажаліца».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 «Віёла Тараракана. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэркыста». Шматсер. фільм.

17.10 «Хай кажуць».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.

19.00 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 «Крэм». Шматсерыйны фільм.

22.05 Прэм'ера. «Сем жонак аднаго халас-цяка». Шматсерыйны фільм.

23.10 Нашы навіны.

23.25 Навіны спорту.

23.30 «Зваротны адлік».

00.00 «Жанатыя... з дзецым».

Шматсерыйны фільм.

00.45 Нашы навіны.

01.00 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Хачу дзіця».

10.05 «Ліца гісторыі».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Мачаха».

13.50 «Гучная справа».

14.40 «Свая каманда». Моладзевы серыял.

15.40 «Ваенная тайміца».

16.50 «Сталічны футбол».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 Прэм'ера! «Мачаха».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, магляня».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 Прэм'ера! «Мачаха».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, магляня».

20.30 «Хачу дзіця».

23.25 «Фільм «Братэрства Вайка».

Францыя.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.30 «Два бакі адной Ганнны».

Тэлесерыял.

15.20 Фільм «Рассмияшы Бога».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал».

Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.25 Тэлесерыял «След саламандры».

22.20 Тэлесерыял «Дворык».

22.55 «Два бакі адной Ганнны».

Тэлесерыял.

23.50 «Нічога асабістага».

00.05 Навіны - Беларусь.

00.15 «Весткі+».

00.35 «Мой срэбны шар».

07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сёння.

07.05 Канал «Сёння раніцай».

08.25 «Програма Максімум».

09.25 «Надзвычайнэ здарэнне. Агляд за тыдзень».

10.20 «Следства вялі...».

11.10 «Кулінарны пайдынак».

12.05 «Дэтэктыўны серыял «Шлікі».

13.30 Камедыйная меладрама «Маладыя і шчаслівія».

15.00 «Сярэдні клас».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

24 САКАВІКА, СЕРАДА

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55** Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.05 Камедыйны серыял «Сваты» (Украіна).
10.00 Серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
10.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 Відэафільм «Фаворскае свято жабін-каускіх зініак» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Прэм'ера. Камедыя «Белы паравоз» (Украіна).
13.35 Дакументальны фільм.
14.05 Адмысловы рэпартаж АТН «Куды адводзяць дзяцінства...».
14.40 «OFF STAGE LIFE».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Альманах «Вандравання».
15.55 Серыял «Разлучніца» (Расія).
16.45 Серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
17.40 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.35 Дзённік «Мінск-Вена-2010».
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «Спорлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
19.30 «КЕНО».
19.35 Замельнае пытанне.
20.00 Камедийны серыял «Сваты» (Украіна).
21.00 Панарама.
21.55 Драматычны серыял «Доктар Хаўс. Чацверты сезон» (ЗША).
23.05 Фантастычны серыял «Героі-3» (ЗША).
00.05 Дзень спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 Навіны спорту.
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Ліць гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік» Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Дэтэктыўныя гісторыі».
14.40 «Свая каманда». Моладзеўы серыял.
15.35 «Водбліскі». Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».

- 11.50** «Ералаш».
12.00 «Малахай +».
13.00 Навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Віёла Тараракана. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.
16.00 Навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэкрыста». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць».
18.00 Навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедийны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.
19.00 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
22.05 Прэм'ера. «Сем жонак аднага халас-цяка» Шматсерыйны фільм.
23.10 Навіны.
23.25 Навіны спорту.
00.00 «Жанатыя... з дзецымі». Шматсерыйны фільм.
00.45 Навіны.
01.00 Навіны спорту.

- 07.00** ЛАДная раніца.
08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
08.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 У гэты дзень.
09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.30 Дэтэктыўная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
11.25 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
12.10 Спорт-кард.
12.40 Дак. фільм «Апошнія арлы».
13.10 Мультфільм.
13.25 Мультсерыйял «Галактычны футболь».
14.15 Пазакласная гадзіна.
14.25 Лабырінты: Лявон Вітан-Дубейкаўскі.
14.55 Медычныя таемніцы.
15.25 Вострасюжэтны дэтэктыў «Зброя» (Расія). 3-я серыя.
16.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 ПРОСТАЯ ПРАКТИКА КАВАНІНІ З Ю. Афанасьевым (Расія).
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Дэтэктыўная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
20.05 Беларуская часіна.
21.15 Кальянка.
21.30 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
22.05 Хакей. Адкрыты чэмпіянат Беларусі. Фінал. 2-і матч.
00.00 Вострасюжэтны дэтэктыў «Зброя» (Расія). 3-я серыя.

- 07.00** «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

- 10.10** «Рускія без Pacii. Руская муз французскага супраціву». Дак. фільм.
11.00 Весткі.
11.25 Тэлесерыял «След саламандры».
13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.25 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыял.
15.15 «Тэлесерыял «Суд». Расія, 2009 г.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
20.25 Тэлесерыял «След саламандры».
22.20 Тэлесерыял «Дворык».
22.55 «Два бакі адной Ганны». Тэлесерыял.
23.50 Навіны - Беларусь.
00.00 «Весткі+».
00.20 Прэм'ера. «Лёс легіянера. Невядомы сын Горкага». Дакументальны фільм.

- 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15** Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Выратавальнікі».
09.00 «Галоўная дарога».
09.30 «Асабіліва небяспечны!».
10.15 «Таблетка ад стасасці».
11.15 «Дачны адказ».
12.10 Дэтэктыўны серыял «Шпікі».
13.30 Камедыяна меладрама «Маладыя і шчаслівія».
15.00 «Сярэдні клас».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Кодэкс гонару».
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Дэтэктыўны серыял «Глушэц. Працяга».
21.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Ганчакі-3: Братэрства народаду».
23.40 «Познанія гутарка».
00.20 «Першая кроў».

- 09.30** Экстрэмальная віды спорту. Free Ride Spirit. Сочы.

- 10.00** Ралі. Ралійная серыя IRC. Аргентына. Агляд.
10.30 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.
11.00 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
11.45 Кёрлінг. Чэмпіянат свету. Жанчыны. Кругавы раўнд. ЗША-Канада. Свіфт-Карэнт.
14.00 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Пары. Кароткая праграма. Турнір.
15.00 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Мужчыны. Кароткая праграма. Турнір.
18.45 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Пары. Кароткая праграма. Турнір.
20.00 Адвольная праграма. Турнір.
20.10 Веласпорт. Чэмпіянат свету па велагонках на трэку. Капенгаген. Дзень 1.
21.45 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Пары. Адвольная праграма. Турнір.
23.15 Абраана па серадах.
23.20 Навіны коннага спорту.
23.25 Абраана па серадах. Госць тыдня.
23.35 Гольф. Еўрапейскі тур. Турнір Hassan II Trophy.
00.05 Гольф клуб. Навіны гольфа.
00.10 Яхт клуб. Навіны ветразевага спорту.
00.15 «Спартовы курорт». Часопіс.
00.30 «Прыгоды. Абу-Дабі». Часопіс.
01.00 Фігурнае катанне. Чэмпіянат свету. Мужчыны. Кароткая праграма. Турнір.
02.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 На колах.
17.40 «Каханне, здрада, жарсць», серыял.
18.30 «Загуж – апошні прыпынак», дак. фільм, 2009 г., Польшча-Расія.
18.45 Невядомая Беларусь: «Слуцкі збройны чын», дак. фільм, 2008 г.
19.20 Англійская мова з Ліпі і Мэсі.
19.30 «Прыгоды Цікі», мультсерыйял.
19.40 Героі не нашага часу: Рамуальд Жолтак: у цісках часу.
20.00 Еўрапейскі Звяз без сакрэтада.
20.25 Рэпартэр.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 «Нават не думай», маст. фільм, 2002 г., Расія.
22.45 Аб'ектыў.

25 САКАВІКА, ЧАЦВЕР

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55** Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 Замельнае пытанне.
09.05 Камедыйны серыял «Сваты» (Украіна).
10.05 Серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
10.55 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
11.40 Дзённік «Мінск-Вена-2010».
12.10 Прэм'ера. Меладрама «Настанік музыкі» (Расія).
13.50 Дак цыкл «Фартыфікацыя» (Беларусь).
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Уласнай персанай.
15.55 Серыял «Разлучніца» (Расія).
16.50 Серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.30 Сфера інтэрсаў.
19.55 Камедыйны серыял «Сваты» (Украіна).
21.00 Панарама.
21.55 Актуальнае інтэрв'ю.
22.05 Драматычны серыял «Доктар Хаўс. Чацверты сезон» (ЗША).
23.10 Фантастычны серыял «Героі-3» (ЗША).
00.05 Дзень спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 Навіны спорту.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Ліць гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік» Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Дэтэктыўныя гісторыі».
14.40 «Свая каманда». Моладзеўы серыял.
15.35 «Водбліскі». Серыял.
16.50 «Ганчакі-3: Братэрства народаду».
17.50 Бітва экстрасэнсаў.

- 07.00** ЛАДная раніца.
08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
08.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 У гэты дзень.
09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.30 Дэтэктыўная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
11.25 Экспедыцыя.
11.50 Бітва экстрасэнсаў.
12.55 Мультсерыйял «Галактычны футболь».
13.20 Пазакласная гадзіна.
13.35 Жывыя гук.
14.15 Вострасюжэтны дэтэктыў «Зброя» (Расія). 4-я серыя.
15.10 Біятлон. Кубак свету. Спрынт. Жанчыны. Прамая трансляцыя.
16.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.40 Пасоўванне.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Дэтэктыўная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
20.05 Беларуская часіна.<br

26 САКАВІКА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.
06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрый раніцы»,
Беларусь!.

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсас.

09.05 Камедыны серыял «Сваты» (Україна).

10.00 Меладраматычны серыял «Агнія вялікага горада» (Расія).

10.50 Камедыная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

11.40 Актуальна інтэр'ю.

12.10 Прэм'ера. Меладрама «Спячы і прыгажуня» (Україна).

14.05 Документальны фільм.

14.25 «OFF STAGE LIFE».

14.40 Алімпійскі часопіс.

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Шпілька.

15.55 Меладраматычны серыял «Разлучніца» (Расія).

16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

18.05 Камедыная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона X». Вінікі тыдня.

19.55 Камедыны серыял «Сваты» (Україна).

21.00 Панарама.

21.55 Прэм'ера. Драма «Вераніка не прыидзе» (Расія).

00.10 Дзень спорту.

12.00 «Малахай +».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.15 «Віёла Тарақанава. У свеце злачынага запалу». Шматсерыны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэкрыста». Шматсерыны фільм.

17.10 «Хай кажуць».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Зваротны адлік».

18.55 «Поле цудаў».

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі.

22.25 «Хвіліна славы».

00.35 Наша «Белараша».

01.05 Драма «Эфект даміно».

02.35 Нашы навіны.

02.50 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.00 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».

07.30 «24 гадзіны».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добра гастрою».

08.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.

09.30 «Лятачнаярама».

10.00 «Пляц гісторый».

10.30 «24 гадзіны».

10.40 «Анэл-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая сваякі».

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Мачаха». Серыял.

13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Сакрэтныя гісторый».

14.40 «Свяя каманда». Моладзвеи серыял.

15.40 «Водбліскі». Серыял.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Асабісты інтэрас».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 Прэм'ера! «Мачаха». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.35 Фільм «Алібі». ЗША-Нідерланды,

2006г.

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «Гарачы лёд».

23.25 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжна-

роднага шоў-бізнесу.

00.05 Фільм «Загнаны». ЗША, 2003г.

01.30 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

10.10 «Мой срэбны шар».

11.00 Весткі.

11.25 Тэлесерыял «След саламандры».

Расія, 2009 г.

13.15 «Кулагін і партнёры».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.25 Пакой смеху.

15.15 Прэм'ера. Тэлесерыял «Суд». Расія,

2009 г.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі

запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы

будзе хаканне». Расія, 2009 г.

20.25 Прэм'ера. Юблейны канцэрт Надзеі

Бабкінай.

23.00 Навіны - Беларусь.

23.10 Фільм «Пачатак».

00.45 Фільм «Сямейная меладрама».

01.55 Заканчэнне эфіру.

НТВ

07.00 Сёння.

07.05 Інфармацыйны канал «Сёння рані-

цай».

08.30 «Нтвшнікі».

09.25 «Асабліва небяспечны!».

10.00 Сёння.

10.20 «і знў добры дзень!».

11.15 «Рускія не здзяліся!».

12.05 Дэтэктывны серыял «Шпікі».

13.00 Сёння.

13.30 Камедыная меладрама «Маладыя

і шчаслівія».

15.00 «Сярэдні клас».

15.35 «Агляд. Надзвычайна здарэнне».

16.00 Сёння.

16.35 Вострасюжэтны серыял «Кодэкс

гонару».

18.30 «Агляд. Надзвычайна здарэнне».

19.00 Сёння.

19.35 «Следства вялі...».

20.35 Прэм'ера. «Абінавачаны. Справа

Маёра Барсукова».

22.10 Прэм'ера. «Нтвшнікі. Хамства-наш

апошні аргумент».

23.20 Баявік «Па-за дасяжнасцю».

00.55 Драма «Нацягнутая цецива».

09.30 Вось дык так!!!

09.45 Фігуране катанне. Чэмпіянат свету.

Мужчыны. Адвольная праграма. Турнір.

11.00 Біятлон. Кубак свету. Жанчыны.

Спрынт. Ханты-Мансійск.

12.00 Кёрлінг. Чэмпіянат свету. Жанчыны.

Кругавы раунд. Свіфт-Карэнт.

14.00 Біятлон. Кубак свету. Жанчыны.

Спрынт. Ханты-Мансійск.

15.15 Біятлон. Кубак свету. Мужчыны.

28 САКАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

07.35 Фільм-казка «Фініст-Ясны сокал» (СССР).

08.45 Слова Мітрапаліта Філарэта на Свята Ухадоха Гасподня ў іерусалім (Вербная Нядзела).

09.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фільмаў (Беларусь).

09.50 Альманах вандраванняў.

10.15 Культурныя людзі.

10.55 У свеце матараў.

11.25 Nota Bene.

12.00 Навіны.

12.10 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана» (СССР). Фільм «Сабака Баскевіля».

13.35 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).

14.05 «У чаканні Мундыяля». Дзённік чэмпіянату свету па футболе-2010.

14.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.

15.00 Навіны.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Відэофільм АНТ «У гасцях у швецкага карала. Гётэборг».

16.00 Прэм'ера. Меладрама «Вяселле» (Расія).

18.00 Суперлато.

19.00 Навіны.

19.15 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

20.30 «Спорталто 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 «У цэнтры ўвагі».

22.10 Рамантычная камедыя «Мастацтва хораша раставаца» (Францыя).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная рэйтинг».

08.00 Нашы навіны.

09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.

09.55 «Шалапутнія нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.05 Прэм'ера «Щасце ёсць!».

12.00 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.35 «Фазэнда».

13.15 «Разумніцы і разумнікі».

14.00 Нядзельны «Ералаш».

14.35 «Песні Перамогі».

15.05 Прэм'ера. Севастопальская апова-дьбы.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Фільм «Жыццё ў ружовым колеры».

18.55 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Mie Беларусь - 2010».

23.00 «Вялікая розница».

00.00 Прэм'ера. Фільм «Некранутась».

07.10 «Агенцтва 2». Камедыйны серыял.

08.00 Фільм «Алібі». ЗША-Нідэрланды, 2006г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.15 «Добры дзень, доктар!».

13.45 «Дарагая перадача».

13.55 Фільм «Дом, які пабудаваў Свіфт».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень», інфармацыйна-аналітычная програма.

20.40 Фільм «Пралальнік жыцця».

ЗША, 2006г.

22.35 Фільм «Чатыры векі кахання».

Расія, 2008г.

00.15 «Сакрэтныя матэрыялы».

Серыял.

07.15 Дабравест.

07.40 Mір вашай хаце.

07.50 Кулінарная праграма «Смачна з

Барысам Бурдой».

08.25 «Елкі-палкі». Кінаапавесць (СССР).

10.00 Школа рамонту.

11.00 Медычныя таемніцы.

11.50 Кінаспробы.

12.10 Бухта капітанай.

12.45 «Правы чалавека».

13.00 Гаспадар.

13.30 «Беларускі акцэнт». Анатоль Юніцкі (Беларусь).

14.10 Біялон. Кубак свету. Змяшаная

эстафета. Прамая трансляцыя.

15.45 Іранічна меладрама «Тэатр» (Ка-

нада- ЗША- Вялікабрытанія).

17.50 Дакументальны цыкл «Неверагод-

ны гісторыі кахання» (Украіна).

18.40 Нашы тэсты.

19.15 Экспедыцыя.

19.45 Смешная часіна.

20.20 Тэлебарометр.

20.40 Хакей. Адкрыты чэмпіянат Бела-

руси. Фінал. 4-ы матч.

22.35 Свая музыка. Працяя.

23.05 Пасоўванне.

23.20 Дэтэктыўны трэйлер «Гульня на

вылет» (Расія).

07.00 «Маршал Жукаў».

08.30 Фільм «Піцерскія вакацыі». Расія,

2009 г.

11.00 Весткі.

11.10 «Сам сабе рэжысёр».

12.10 Фільм «Свая чужая сястра».

14.00 Весткі.

14.25 «Смехапанарама Яўгенія Петрася-

на».

14.50 «Галаўны боль спадара Люмьера».

Дакументальны фільм.

15.40 Фільм «Першае каханне».

17.10 Прэм'ера. «Смяяцца дазвалецца».

Гумарыстычная праграма.

09.30 Кёрлінг. Чэмпіянат свету. Жанчыны.

Свіфт-Карэнт. 1/2 фіналу.

11.00 Веласпорт. Чэмпіянат свету

на велагонках на трэку. Капенгаген.

Дзень 5.

12.15 Аўтаспорт. Гонкі ў класе Турынг.

Кубак Еўропы. Эштарыл. Гонка 1.

12.45 Веласпорт. Чэмпіянат свету па вела-

гонках на трэку. Капенгаген. Дзень 5.

13.15 Супербайк. Чэмпіянат свету.

13.45 Супербайк. Чэмпіянат свету.

14.00 Супербайк. Чэмпіянат свету. Пор-

ціман. Заезд 1.

15.00 Біялон. Кубак свету. Эстафета.

Ханты-Мансійск.

16.00 Веласпорт. Чэмпіянат свету

на велагонках на трэку. Капенгаген.

Дзень 5.

16.15 Веласпорт. Велагонка Criterium

International. Францыя.

17.00 Веласпорт. Чэмпіянат свету

на велагонках на трэку. Капенгаген.

Дзень 5.

19.00 Супербайк. Чэмпіянат свету. Пор-

ціман. Заезд 2.

ЦІКАВА

ВЕЛАСПЕДНЫЯ ШПЁНЫ

Алег ПЯТРОЎ

Брытанская разведка MI-5 апублікавала бытую сакрэтныя матэрыялы пра контакты паміж нацысцкай моладзевай арганізацыяй «Гітлерюгенд» і рухам скайтаў.

Улетку 1937 года ўся MI-5 стала на вушах. Чакаўся прыезд на Альбён группы сяброў арганізацыі «Гітлерюгенд». Як было напісаны ў афіцыйных дакументах, маладыя немцы збраліся здзейсніць веласіпедны тур па краіне з мэтай вывучэння мовы і сустрэч з аднагодкамі. Аднак у MI-5 амаль ніхто не сумніваўся, што маладыя немцы едуць не з добрымі намерамі. У кулуарах іх так і называлі — «веласіпедныя шпёны».

У брытанцаў былі падставы для падобных падазрэнняў. Ужо сам профіль арганізацыі гасцей быў занадта палітызаваны. Моладзевая арганізацыя Нацыянальна-дэмакратычнай партыі Германіі ўзнікла ў 1926 годзе. У апошнія гады Веймарскай рэспублікі «Гітлерюгенд» адыграў дастатковую ролю ў эскалацыі гвалту на вуліцах нямецкіх гарадоў. У прыватнасці, арганізаваныя групы маладых нацыя нападалі на кінатэатры, дзе дэмантраваўся антыўвайшы фільм «На Заходнім фронце без змены». У выніку гэтых нападаў на ўладальнікаў кінатэатраў і глядачоў фільм быў зняты з прокату.

Чыноўнікі не ведалі, што рабіць з экстремістамі. У студзені

1930 года бургамістр Гановера забараніў школьнікам уступаць у «Гітлерюгенд». Тое ж зрабілі і ў шэрагу іншых рэгіёнаў краіны. А вось канкурэнты нацыстаў з арганізацыі маладых камуністаў выкарыстоўвалі іншыя сродкі. З 1931 да канца студзеня 1933 года ў сутычках пры выкананні «службовага абязязку ў імя фюрэра» было забіта больш за 20 сяброў «Гітлерюгенда».

Ужо пасля прыходу Гітлера да ўлады, 1 снежня 1936 года, быў прыняты «Закон пра Гітлерюгенд». Уздел у руху стаў абавязковым для ўсіх падлеткаў Германіі.

І вось такія небяспечныя людзі ехалі ў Англію, каб вывучыць англійскую мову! Небяспечны тым больш (і пра гэта інфармавалі Лондан калегі з Чэхаславакіі), што выкарыстанне веласіпедных тураў у мэтах шпіянажу ўваходзіла ў практику нямецкай разведкі.

Нямецкія ўлады нават не хавалі, што задачы веласіпедыстаў за мяжой — гэта як мінімум збор інфармацыі. Нямецкі часопіс аматараў веласіпеднага руху ў часі наступнім чынам інструктаваў маладых веласіпедыстаў, якія адпраўляліся ў замежжа: «Намагайцеся запомніць усё, што вы бачыце. Вядзіце дэйнік, занотуйвайце назвы рэк, людзей і гор. Калі-небудзь, магчыма, гэта спатрэбіцца вашай радзіме».

Адмовіць у візіце немцам Лондан немог. Вырашылі зрабіць усё, каб трывама перасоўванне інтурыстаў пад кантролем. Па ўсяму маршруту іхняга падарожжа паставілі агентаў. Велету-

падазронных іншаземцаў. Тыя патрыятычныя інфарматары з народу даносілі, што ў немцаў у руках быті... фотакамеры.

Аднак значна больш перапалоху выклікаў той факт, што маладыя нацысты шукаюць кантактаў са скайтамі. Здавалася, што паміж скайтамі і нацыстамі не было нічога агульнага. Скайці сусветны

авбяшчалі сябе прыхільнікамі манарха.

Цяжка сказаць, што зацікавіла нацыстаў у скайтах. Магчыма, сістэма фізічнай падрыхтоўкі юнакоў з відавочным прыцэлам на вайсковую службу. Магчыма, свой ульвы зрабіў і той факт, што вытокі шэрагу ідэй Гітлера палягали ў імперскай палітыцы і ідэалогіі Брытаніі, напрыклад, стаўленне да расавага пытання, прынцыпі выхавання і адукцыі эліты і іншыя.

Напярэдадні веласіпеднага туру ў Лондан прыехаў намеснік старшыні «Гітлерюгенда». Мэтай ягонага візіту была сустрэча з заснавальнікам руху скайтаў быльм вайскоўцам, лордам Робертом Бадэн-Паўэлам. Апошні прыняў запрашэнне немцаў і наведаў іх амбасаду. На сустрэчы таксама прысутнічаў тагачасны пасол Германіі ў Вялікабрытаніі Рыбентроп.

Пазней пасол признаў, што адной з задач сустрэчы была арганізацыя візіту лідэра скайтаў да Адольфа Гітлера. Ён, па

словах, Рыбентропа, заўсёды быў прыхільнікам сістэмы падрыхтоўкі скайтаў. Як ні дзіўна, стары лорд застаўся ў захапленні ад сустрэчы.

Зрэшты, лорду таксама падсунулі пернік. Калі ён прыме запрашэнне фюрэра, той адменіць забарону на скайці рух у Германіі, які быў па-за законам у рамках уніфікацыі моладзевага руху пад дахам «Гітлерюгенда».

У лісце, які лорд даслаў праз пару дзён на адрес амбасадара, ён пісаў, што «верыць у будучыя перспектывы калерады моладзі абедзвюх краін».

Інфармацыя пра контакты Бадэн-Паўэла з немцамі выклікала перапалох у MI-5. Сама ідэя пераходу самай масавай брытанскай моладзевай арганізацыі пад кантроль «карэчневых» азначала стварэнне пятай нацысцкай калоні ў краіне. Тым больш, што сам маршал неаднаразова на публіцы даваў зразумець, што сімпатызуе нацыстам у іх барацьбе з камуністамі. «Прачытаў «Майн Кампф». Цудоўная кніга», — пісаў Бадэн-Паўэл у сваім дзённіку. Яго кумірам таксама быў і Мусаліні.

Разведчыкі арганізоўвалі Бадэн-Паўэла сустрэчу з адным з сяброў ураду, які даў зразумець што ўлады не ў захапленні адмагчылага супрацоўніцтва скайтаў з гітлерайскай моладдзю. Размова мела свае наступствы. Стары лорд адмовіўся ад сваіх ідэяў наконт візіту ў Трэці рэйх.

Акрамя таго, усім мясцовым скайцікам групоўкам далі інструкцыі, як паводзіць сябе з сібрамі «Гітлерюгенда». Дзякуючы таму ніякіх канкрэтных вынікаў візіту веласіпедыстаў-шпёнаў не меў. Як інфармаваў адзін з агентаў MI-5, які тайна прысутнічаў на сустрэчы маладых гітлерайцаў і скайтаў, падчас гэтых сустрэч моладзь папросту шмат піла віскі — добры знак таго, што гітлерайцы не змогуць завязаць контакты з маладымі брытанцамі.

Хутчэй за ўсё, так і было. Пасля распівання моцных напояў з брытанцамі нямецкія спецслужбы прыпынілі спрыбы працы са скайтамі. У Берліне было вырашана ствараць у Вялікабрытаніі шпёнскую сетку з мясцовых нацыстамі і ірландскіх рэспубліканцаў.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Суесд Лукашэнка, які ахвотна аперыруе славянска-савецкай традыцыяй у прагматычных мэтах, ціхай сапай здолеў прасунуцца ў стварэнні беларускай нацыі значна далей. Насуперак папулярнай у нас памылцы, беларусы за 10-15 гадоў прызыўчаліся ўспрымаць сябе як адзіную і самадастатковую нацыю, блізкую, аднак асобную ад Расіі, пры гэтым не надаючы асаўлівай увагі праблеме мовы.

«Крайна» (Украіна)

Пасля з'яўлення Мытнага саюза ўсе расійска-беларускія праблемы перайшлі з плоскасці інтэграцыі двойкай у плоскасць інтэграцыі тройкай, але пры гэтым зусім не змяніліся. Такую выснову можна зрабіць на падставе аўмеркавання Мытнага саюза ў канцы мінулага тыдня

паміж презідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам і прадстаўніком Беларусі ў камісіі Мытнага саюза віцэ-прем'ерам Андрэем Кабяковым. Презідэнт Беларусі яшчэ раз пацвердзіў раней агучаны тэзіс: калі Расія будзе настойваць на tym, што сферы дзеяння дамовы пра Мытны саюз зінкне шэраг некаторых таварных пазіцый, то Мытнага саюза не будзе.

«Независимая газета» (Расія)

Зараз на павестцы дня пытанне: што «Газпрам», які набыў 50 працэнтаў Белтрансгаза, будзе рабіць далей? Павялічысь пакет у «Белтрансгазе» да кантрольнага «Газпраму» будзе складана. Гэта стратэгічны актыў, і Лукашэнка будзе адстойваць яго да канца. Не варта забываць, што расійска-беларускі

газавы адносіны не рынкавыя, а міжурадавыя. Тым не менш эксперты не выключаюць, што ў выніку пытанне пра кантроль у «Белтрансгазе» будзе вырашана на карысць Расіі. Варта ўлічыць, што эканамічна становішча Беларусі цяпер, мякка кажучы, не ідэальна. Так што Лукашэнка цалкам можа зацікавіцца расійскімі прарапановамі.

«Газета.ру» (Расія)

Савецкі Саюз паступова аднаўляецца. Доказаму — прарапанова першага віцэ-прем'ера Ігара Шувалава скасаваць расійскі рубель і ўвесці адзіную валюту для Расіі, Казахстана і Беларусі. У Путіна неўзабаве будзе шанец заўспечыць лаяльнасць беларускага і казахстанскага рэжыму: у Лукашэнкі ў наступным годзе

заканчваецца прэзідэнцкі тэрмін, а ў 69-гадовага Назарбаева няма відавочнага пераемніка. Магчыма, узамен на фармальную незалежнасць адбедзе краіны будуць вымушаны падпарадкоўвацца Крамлю як сябры еўразійскага саюза і паставіць свае нацыянальныя валюты пад кантроль Масквы.

«The Times» (Вялікабрытанія)

Рэалізацыю пагрозы санкцый у дачыненні да Мінска беларускія эксперты лічаць малаверагоднай. Еўрапейцы зразумелі, што Лукашэнка водзіць іх за нос, і памахалі яму пальцам. Да прэзідэнцкіх выбараў Бруслель яшчэ некалькі разоў памахае пальцам, але да канкрэтных санкцый справа не дойдзе.

«Камерсанкт Украіны» (Украіна)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ВЕНЕСУЭЛА. РЭКОРД ПА КОЛЬКАСЦІ ЗАБОЙСТВАЎ

В ізіт Лукашэнкі да бліжэйшага сябра Уго Чавеса выпаў на дні, калі злачынцы ўсталявалі абсалютны рэкорд па колькасці забойстваў. За мінулыя выходныя ў Венесуэле было забіта 67 чалавек. Такім чынам, Каракас адстаяў славу самага крымінальнага горада ў Латынскай Амерыцы. Увогуле, у сакавіку ў краіне было забіта 216 чалавек, сярод якіх нават шэраг прокурору і чыноўнікаў высокага рангу. У мінульым годзе ў краіне ад рук бандытав памерлі 16 049 чалавек, што значна больш за 2008 год (14 800 ахвяраў). Застаецца дадаць, што галоўны канкурэнт Каракаса ў спаборніцстве за тытул самага крымінальнага горада кантынента — Багата (Калумбія). Тут на 100 тысяч насельніцтва штогод забіваюць 18 чалавек. Аднак да Каракаса Багаце далёка. Аналагічны паказчык у сталіцы Баліварскай рэвалюцыі — 140 чалавек на 100 тысяч.

Па матэрыялах «Le Monde» (Францыя)

КАЗАХСТАН. ЧЫНГІСХАН БЫЎ КАЗАХАМ

Казахская грамадскасць не-чакана начала кампанію па вызначэнню нацыянальнай прыналежнасці Чынгісхана. На думку шматлікіх мясцовых нацыяналістаў, стваральнік Залатой Арды быў не манголам, а казахам. Доказы? Па-першае, назва групы плямёнаў «манголы» ў эпоху Чынгісхана мела іншы сэнс, чым сучасны. Большасць плямёнаў з асяроддзя Чынгісхана ўвайшлі ў склад казахаў, а не манголаў. Адпаведна, цяперашняя Манголія пры Чынгісхане не была будыйской, як зараз. Вось такія аргументы, якія афіцыйны Улан-Батар, праўда, не каментуе. Самае цікавае, што казахскім нацыяналістам мала таго, што Чынгісхан быў казахам. Паколькі манголы (читай казаці) заваявалі старадаўнюю Русь, сучасная Расія, на іх думку, не што іншое, як Казахстан. «Усё адно менталітэт у Расіі мангольскі», — сцвярджаюць прыхільнікі гэтай тэорыі.

Па матэрыялах радыё «Азалтык» (Казахстан)

ГЕРМАНІЯ. САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫ АДМАЎЛЯЮЦЦА АД ШРОДЭРА

«Газпром». Нядайна абранны старшыня партыі Зігмар Габрыель прапанаваў канцепцыю «Справядлівасць на працоўным рынку», якая фактычна ставіць крыж на ўсіх прапановах Шродэра. Бессправедныя, паводле Зігмара, павінны атрымаць як мага больш гарантый. Жоўтая і самая папулярная ў Германіі газета «Bild» назвала прапановы старшыні SPD рэвалюцыяй у сацыял-дэмакраты.

Па матэрыялах нямецкай прэсы

► РЭПАРТАЖ

ГАІЦІ: БЫІЛО ДРЭННА,

Алег НОВІКАЎ

**Гаіці — краіна, якая толькі-толькі адыхаўдзіць
ад наступстваў адной з самых
буіных катастроф у гісторыі
чалавечтва. Землятрус
11 студзеня гэтага года
знёс жыцці каля 250 тысяч
чалавек. Праўда, як свядчыць
рэпартаж, і без землятрусаў
на Гаіці праблем хапала.**

Фота з УГРА

два чарнаскурых бугаі мэтанакіравана праціхвалі нейкі цюк з кантра-бандай. З боку Дамініканы за працэсам спакойна назіраў памежнік у камуфляжу (было зразумела, што ён з уладальнікамі цюку ў долі). З гаіцянскага боку ніякіх памежнікаў увогуле не было. Таксама, як, дарэчы, мытні і пашпартнага кантролю. Усе, хто жадаў, пралазіў праз дзірку (праўда, для гэтага трэба было дамовіцца з памежнікам). Або, калі хто меў аўто ці матацыкл, ехаў праз вароты. Прычым саме цікавае, што як гаіцянам, так і дамініканцам для візіту ў суседнюю краіну патрабні візі.

За дзіркай у плоце

Як ні парадакальна, далёкая і зневажне не падобная да Беларусі краіна гістарычна не такая ўжо і чужая беларусам. Пэўным чынам мы таксама прыкладлі руку да стварэння першай у свеце дзяржавы былых рабоў, якой стала Гаіці ў 1805 годзе. Каб падавіць паўстанне ў пачатку XIX стагоддзя, Напалеон даслаў у быльную французскую калонію корпус, які быў галоўным чынам сфармаваны з рэактуаў Рэчы Паспалітай. Землякі не пашанцавала: чорных інсургентаў яны разагналі, аднак хутка амаль усе памерлі ад жоўтай ліхаманкі (з 50 тысяч салдат экспедыцыйнага корпусу выжылі толькі 1400).

Страх перад гаіцянскімі хваробамі захаваўся ў іншаземцаў дасюль. У сталіцы Дамініканскай рэспублікі Санта-Дамінга, адкуль мы стартавалі ў падарожжа па Гаіці, інструктавалі — мышь або апрацоўваць рукі пасля кожнага контакту з гаіцянамі. Для гэтага на мяжы прадаюцца спецыяльныя банацкі мазі.

Праз пяць гадзін мы аказаліся на мяжы. Я адразу згадаў папулярную ў часы СССР кніжку «Там за ракой Аргенціна»: славутых чэхаславацкіх журналістў братоў Мінг, якія аб'ездзілі ўесь свет. Калі б браты былі не вельмі педантычныя да падбору называў сваіх твораў, зборнік гаіцянскіх рэпартажаў маглі назваць «Там за дзіркай — Гаіці». Маю на ўвазе дзірку ў металічным плоце, па адзін бок якога Дамініканская рэспубліка, па другі — Гаіці.

Мы тут жа сталі сведкамі забаўнай сцэны: праз згаданую дзірку

Быць белым

Быць белым, а тым больш з Беларусі, у краіне кшталту Гаіці — складаная справа. Белую расу тут прадстаўляюць выключна багатыя амерыканцы. Адпаведна, для гаіцян усе іншаземцы — амерыканцы, усе багатыя і могуць нешта падараваць. З іншага боку, знаходжанне ў такім асяроддзі садзейнічае росту ёўрапейскай ідэнтыфікацыі кожнага беларуса. Цяжка растлумачыць, што ты з нейкай Беларусі, якай, у сваю чаргу, ёсьць быўлой рэспублікай СССР. Даводзіцца ўесь час казаць, што ты з Еўропы. Гэта мясцовым больш-менш зразумела.

Легендарная Гаіці таму, што, як было сказана вышэй, яна была першай у свеце краінай, дзе быўлія рабы здабылі ўладу. З'яўленне Гаіці на мапе свету ў свой час нарабіла не менш шуму, чым Савецкай

Расіі ў 1917 годзе. Тагачасныя заходнія дзяржавы, якія гандлявалі рабамі, былі ў шоку. Яны баяліся, што навіна пра існаванне Гаіці спраўляе іхніх нявольнікаў таксама падаща ў рэвалюцыю.

Вынікі таго гаіцянскага чорнага сацыяльнага эксперыменту, праўда, аказаліся вельмі супяречлівыя. Яшчэ напярэдадні грамадзянскай вайны ў ЗША была створана спецыяльная дабрачынная арганізацыя, якая збиралася выкупаша ўсіх рабоў у Штатах і адпраўляць іх жыць на вольную Гаіці. Усе прадстаўнікі першай партыі свабодных перасяленцаў папрасіліся назад, шакаваныя памерамі гаіцянскай галечы.

Сёння Гаіці (калісці самая квітнічаючая калонія ў свеце, якая пасля атрымання незалежнасці фінансавала ўесь антыкаланіяльны рух у Латынскай Амерыцы) — рэкардсмен па памерах беднасці ў заходніяй частцы планеты.

У мясцовай прэсі можна пабачыць цікавыя дэбаты. Некаторыя аўтары ўвогуле прапануюць адмовіцца ад ідэі гаіцянскай дзяржавы і ўсім вярнуцца ў Афрыку, а дакладней, у Сенегал, адкуль галоўным чынам везлі сюды рабоў. Быццам землятрус — гэта быў знак зверху.

Па той бок плоту

Мы мінулі плот з дзіркай і аказаліся па той бок мяжы. Пачаўся тыповы гаіцянскі пейзаж — з двух бакоў дабітай дарогі бяскоңція шэрагі маленьких глінабітных дамоў. На тратуарах — перманэнты базар. На праезджай частцы — аўтамабільны хаос. Сядраўтапарку найблізьшы цікавасць узяўляюць маршруткі — пераробленыя грузавікі, пафарбаваныя ў яркія колеры. На іх таксама пішуцца розныя лозунгі ў славу Хрыста. Такая заўзятая вера ў Хрыста вельмі незразумелая з улікам папулярнасці культуры вуду. У веду вераць амаль усе. На мясцовы базары я

СТАЛА ЯШЧЭ ГОРШ

пабачыў куток, дзе прадаюць пеўняй, якія павінны стаць ахвярамі падчас рытуалу вуду.

Не можа не выклікаць цікавасць і своеасаблівая реклама — як правіла, гэта графіці на плаатах. Заінтрыгавала рэклама салону тату — як можна на целе чарна-скурага зрабіць татуіроўку?

Пачатак больш шчыльнай забудовы азначае, што мы дасягнулі сталіцы — Порт-о-Прэнс. Не вельмі разумеючы лакальныя фішкі, турыст адразу думае, што вакол наступствы землятрусу — напалову разбураныя дамы, праламаныя платы, шмат смеція.

Але аказваецца, што мы трапілі ў будэнвілі — так называюць бедныя прыгарады, дзе дамы замяняюць нейкія скрынкі. Машыны намагаюцца праскочыць гэтыя раёны як мага хутчэй. Тым больш, што ў выніку землятрусу шмат турмаў у краіне былі разбураныя. Вязні разбегліся і леглі на дно менавіта тут, дзе іх цяжка дастаць паліцыі.

Зараз у Гаіці назіраеца актывізія арганізаванага крыміналу. Часам газеты (дарэчы, яны выходзяць рэгулярна) пішуць пра напады бандыгтай на канвоі з гуманітарнай дапамогай, напрыклад, на цыстэрны з вадой. Вада тут на вагу золата. Хаця, калі меркаваць па той жа прэсе,

галоўным чынам крымінал займаецца тым, што дзеліць тэрыторыю: разбіраеца паміж сабой.

Сталіца дзяржавы рабоў

Каб пабачыць арэал, які непасрдна пачынрпей ад землятрусу, трэба ехаць бліжэй да цэнтра сталіцы, якому дасталася больш за ёсё. Сам горад ляжыць на ўзбярэжжы Карыбскага мора на скіле гор. Багатыя кварталы знаходзяцца каля мора, а бедныя вышэй. Дарога ў цэнтр — горны серпанцін. Спускаючыся ў машыне па крутых схілах, атрымліваеш дозу адреналіну: ніякіх дарожных знакаў тут не існуе. З-за кожнага павароту насыстрач раптам можа выскочыць машына.

Наступствы землятрусу праляюцца галоўным чынам у вялікіх кучках будаўнічага смеція і друзу, разбураных дамах, у прыцінутымі глыбамі машынах. Напачатку былі яшчэ і трупы, аднак цяпер іх прыбрали. Спрабую ўдакладніць адзін цікавы момант: як пісала заходняя прэса, каб звярнуць увагу на сябе з боку міжнароднай грамадскасці, гаіцяне началі блакіравацца трупамі. Цяжка сабе ўяўіць барыкады з нябожынкамі. Гаіцяне кажуць, што гэта лухта. У першыя дні цяжка было знаход-

зіцца ў горадзе з-за трупнага паху. Усе беглі як мага далей ад гэтага месца. Увогуле, гаіцяне, калі гэта не моладзь, не вельмі любяць узгадваць пра той дзень. Шмат хто згубіў тады родзічаў, дамы. У выніку землятрусу шраг банкнот абавязсці сябе банкрутамі. Людзі згубілі ёсё, што назіралі за шмат гадоў. Дарэчы, мясцовыя жрасы ведаюць забаранілі выкарыстоўваць слова «землятрус». Яны называюць тое, што адбылося 11 студзеня 2010 года, «падзея».

Наступствы падзеі

У адным з лагераў я сустэрўся з немаладой кабетай. Да 11 студзеня яна 15 гадоў працавала ў нейкім бюро і жыла са сваім 4 дзецемі ў аднапакаёвай каморцы без вады і электрычнасці. Цяпер месціца ў палатцы, аднак на працу можна не хадзіць і жыць за кошт гуманітарнай дапамогі. Здавалася, на Гаіці і так усё было настолькі дрэнна, што горш ужо быць не магло, аднак стала. І гэта больш за ёсё ўражвае.

Не можа не здзвіць адзін архітэктурны феномен: побач з грудай, па якой лазіць марадзёры (усё, што асталася ад будынка), можа стаяць абсалютна цэлы асабняк. Мясцовыя тлумачаць гэта асаблівасцямі тэхналогіі будаўніцтва. Гаіцянская будаўніцтва, як правіла, выкарыстоўвалі для кладкі бетон, куды дадавалі марскую ваду. Канструкцыі ў выніку атрымліваюцца вельмі слабыя. Сапраўды, у цэнтры землятрусу спакойна перажылі ўсе амбасады і прадстаўніцтвы міжнародных арганізацый, пабудаваны замежнымі фірмамі. Цяпер усё мясцовыя палітычныя партыі дружна патрабуюць прыняцця новага закона пра стандарты будаўніцтва.

Сацыяльная утопія

Цэнтр гаіцянской сталіцы — своеасаблівая ілюстрацыя магчымасці анархічнай сацыяльной утопіі. Усе будынкі міністэрстваў, уключаючы презідэнцкі палац, разбураныя. Відавочна, што ніякага адміністратыўнага кіравання ў краіне няма, або яно вельмі аблежаванае, перш за ёсё з-за дэфіціту кадраў і адсутнасці неабходнай камунікацыйнай паміж ведамствамі. Між тым, жыццё працягваеца. Працаюць банкі, базары, абменнікі, сеткі рэстараанаў хуткага харчавання, нават праводзяцца тыражы нейкага мясцовага лато. На вуліцах, прынамсі ўдзень, не адчуваеш пагрозы.

Усё вяртаеца на свае кругі. Пытаюцца ў свайго гіда: якія планы на будучас? Гід — дзяячынка гадоў 16-ці. Кажа, што планы старыя, чакае, калі зноў пачнуща занятыкі ў яе гімназіі (дарэчы, падчас катастрофы там загінула каля 60 яе аднакурсніц). Пасля зачыненні будзе намагацца збегчы ў ЗША. Прывкладна 80 працэнтаў выпускнікоў мясцовых ВНУ і гімназій куды-небудзь эмігруюць.

Адносны вакуум улады ставіць цікавае пытанне — якія наступствы будзе мець землятрус для мясцовага палітычнай працэсу? Каб адказаць на яго, трэба згадаць наступствы дыктатуры бацькі і сына Дзювалье і малавядомы ў нас факт. У 2004 годзе ў Гаіці мела месца сапраўдная аранжавая рэвалюцыя.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ІЛЬХАМ АЛІЕЎ

Презідэнт Азербайджана запісаў на сваіх дзяцей 9 палацаў, набытых у Дубаі (кожны каштуюе прыкладна 44 мільёны долараў). Гэта выклікала вялікі скандал. Першай пра цікавую здзелку інфармавала амерыканская прэса, у тым ліку такія салідныя газеты, як «Washington Post». Газету засцікаўла, што шмат аўтактаў нерухомасці набылі асобы з прозвішчамі і імёнамі дзяцей Аліева. Некаторыя азербайджанская інтэрнэт-выданні вырашылі, што гэта дзеі іммагчымасці перадрукаваць інфармацыю, і ў выніку былі суроў пакараныя. Усе іх сайты былі заблакіраваныя. Пад раздачу трапіў таксама сайт азербайджанскай секцыі «Радыё Свабода». На думку аналітикаў, такая жорсткая рэакцыя была выкліканая тым, што навіну актыўна пачалі каментаваць на форумах. Людзі не саромеліся казаць, што думаюць пра презідэнта і ягоных дзяцей. У гэтым, дарэчы, няма нічога дзіўнага: каб набыць нерухомасць, якую зайлелі Аліевы ў Дубаі, сярэдні азербайджанскі грамадзянін павінен працаўваць 10 тысяч гадоў. Між тым, шмат хто звяртае ўвагу на тое, што падобныя пакупкі презідэнты і алігархі звычайна афармляюць на падстайных асобаў, каб не фігураваць на публіцы. Ці не падставіў нехта Ільхама з ягонага атачэння, пытае прэса.

МУАМАР КАДАФІ

Лідер лівійскай рэвалюцыі і аўтар «Зялёной кнігі» з-за кароткатэрміновага арышту свайго сына Ханібала ў Швейцарыі за дарожны інцыдэнт у ліпні мінулага года не толькі абвясціў джыхад швейцарцам. Ён умудрыўся фактычна ўзяць у закладнікі каля 50 іншаземцаў, галоўным чынам супрацоўнікаў швейцарскіх кампаній. Амаль усіх іх арыштавалі на працягу апошняга месяца. Сярод затрыманых таксама грамадзяне Інданезіі, Філіпінаў і шматлікіх краін Еўропы. Звычайна затрыманых падвяргаюць хатняму арышту. Пры гэтым, як сцвярджаюць Amnesty International і Human Rights Watch, урады краін, адкуль паходзяць закладнікі, прынцыпова не жадаюць інфармаваць супольнасць пра арышты. Думаецца, яны маюць надзею на тое, што Кадафі папросту ўкусіла нейкай муху і хутка ён, як кожны сатрап, зменіць гней на міласць. Сапраўды, Кадафі — чалавек непрадказальны, які часта мірӯйся з быльмі ворагамі. Даставакова ўзгадаецца, што зараз Трыпалі падтрымлівае добрыя контакты з Вялікабрытаніяй, паветраныя сілы якіх бамбардзіравалі Лівію ў сярэдзіне 1980-х гадоў.

МАЙКЛ ФУТ

Апошні рамантык лейбэрystаў памёр на мінулым тыдні. Фут, які нарадзіўся ў 1910 годзе, быў сапраўды вельмі непрагматычным палітыкам. Сям'я Фута — арыстакраты, сябры палаты пэраў. Іншымі словам, Майкл быў наследным лордам. Ён пачынаў як журналіст і актыўіст руху супраць атамнай зброі. Як журналіст ён атрымаў нацыянальную папулярнасць. Будучы лідэрам левай апазіцыі ў партыі, ён паступова набіраў пункты. Ягоны зорны час надышоў у 1980 годзе, калі Футу было ўжо 67 гадоў. Майкл узнічаліў Партыю лейбэрystaў пасля перамогі Margaret Thatcher. Насуперак лігісты, партыя Фута замест таго, каб прааналізаваць цікавасць грамадства да правых ідэй, цалкам сышла ў левы радыкалізм. У выніку лейбэрystы раскалоіся і атрымалі на выбарах 1983 года самую маленькую колькасць галасоў. Фут падаў у адстайку, аднак застаўся ў парламенце. Нягледзячы на палітычныя правалы, ён да самай смерці захоўваў імідж рамантыка, які заўзята верыць у лепшае і справядлівее грамадства. Дарэчы, адзін з быльх кіраўнікоў КДБ СССР у сярэдзіне 1990-х заявіў, што Фут быў агентам Lubianki.

ІНТРЫГІ

УДАЧА ЯНА КАЗІМІРА САПЕГІ

Кастусь ТАРАСАЎ

У сакавіку 1726 года гетман Сапега з сынам Пятром прыбыў у Пецярбург да Кацярыны I і Меншыкава па асабістай справе. Але пра такую вялікую ўдачу, якая зваліца на яго, ён і марыць не мог.

Спадчына Скаўронаў

Да вайны ў Мінску на тым месцы, дзе зараз узвышаеца Палац Рэспублікі, стаяў каменны дом, пабудаваны ў XVII стагоддзі. У флігелі пражываў слуга ваяводы Сапегі ліцвін Сямён Скаўрон. У сярэдзіне 1680-х гадоў ён уцёк у Эстляндыю.

У Скаўронаў было пяцёра дзяцей — два сына і трох дачок. Смерть бацькоў ад чумы пакінула іх сіротамі, і дзяцей разабралі суседзі. Карл заняўся сельскай гаспадаркай, Фёдар служыў фурманам, Хрысціну выдалі замуж за прыгоннага. Марту выхаваў лютэранскі пастар па прозвішчу Глюк. Гэты асветнік перавёў Біблію на рускую мову, аднак не навучыў Марту грамате. Добрачылівасць Марты да моцнага полу падказала Глюку выдаць 16-гадовую выхаванку замуж.

Падчас Паўночнай вайны муж загінуў, а Марта пры ўзяцці Нарвы рускімі ў 1702 годзе дасталася ў якасці трафея універ-афіцэру. Затым ліцвінка зацікавіўся фельдмаршал Шарамецеў, у 1703 годзе ёй ўзяў да сабе Меншыкава, а праз год Марту ўбачыў Пётр I. Яна яму спадабалася і праз некаторы час стала яго жонкай і імператрыцай Кацярынай I.

Сапегі

Гісторыя Марты Скаўрон была б меней цікавай, калі б у ёй не прынялі ўдзел Сапегі. Яшчэ ў 1633 годзе Станіслаў Сапега выбіў для сябе ў імператара Фердынанда III тытул князя Рымскай імперыі. У 1700 годзе стараннямі Міхала Сапегі права тытулавацца князямі распаўсюдзілася на ўесь род, які паходзіў з полацкіх баяраў. У гэты час бацька яго, Ян Казімір Сапега, быў гетманам вялікім літоўскім і віленскім ваяводам, яго дзядзька Бенедыкт трymаў пасаду падскарбія. Такім чынам, казна Вялікага княства захоўвалася ў Сапегаў.

Усё гэта раздражняла магнатаў, якія супернічалі з Сапегамі, і яшчэ ў 1696 годзе ўтварылася антысапегаўская канфедэрэцыя шляхты. Гетман Сапега ўзяў у асаду войска канфедэратаў у Брэсце і вымусіў да перамоў. Праз два гады сын гетмана, Міхал Сапега, разбіў войска канфедэратаў пад Юрборкам. У адказ стварылася новая канфедэрэцыя, так званыя «рэспубліканцы» (абаронцы «вольнасці шляхты» супраць «тыраніі» Сапегаў), якую узначаліў Міхал Кацёл.

Нядзіўна, што гетман і падскарбій апынуліся на боку шведскага караля Карла XII. «Рэспубліканцы» для выратавання жыхцца і маёмаці ад мсціўцаў,

Аляксандар Меншыкав

Марыя Меншыкава

Ян Казімір Сапега (старэйши)

Кацярына I (Марта Скаўронская)

узмоцненых войскамі «лютэраў», пацягнуўся пад рускае крыло.

Ян Казімір Сапега апынуўся супернікам Пятра аж да выхаду ў 1712 годзе расійскіх войскі з беларускай зямлі. У той час яму нават прысніца не магло, што ён стане расійскім фельдмаршалам і генерал-губернатаром Пецярбурга.

Здрада Кацярыны I

У 1708 годзе ў Кацярыны нарадзілася дачка Ганна, у 1709-м — Елізавета. Кацярына спадарожнічала Пятру ў паходах, у тым ліку ў няўдалым Прутскім, калі ўлетку 1711 года Пётр выступіў супраць сultана. У ноч на 10 ліпеня туркі сабралі каля вёскі Станілешты 200 тысяч войскі, аўвялі рускі лагер акопамі і пабудавалі батарэі на вышынях. Усведамляючы безнадзеянасць становішча, Пётр напісаў ліст сенату, у якім распараціўся, што ў выпадку, калі ён патрапіць у палон да туркаў, не лічыць яго больш гасударам.

Кацярына сабрала ў афіцэрый усе іх каштоўнасці, дадала да іх свае і царскія і паехала ў лагер да турецкага пашы. Адсутнічала яна нач, а калі на наступную раніцу вярнулася, туркі знялі аблогу і пагадзіліся на мірную дамову: Расія вяртала Турцыі Азоў, Пётр таксама абавязаўся не ўмешвацца ў справы Рэчы Паспалітай. Вярнуўшыся з паходу, Пётр ажаніўся з Кацярынай, а іх дачкі атрымалі афіцыйны статус вялікіх княгині.

7 мая 1724 года ва Успенскім саборы Крамля Пётр усклаў на жонку імператарскую карону. Ад-

з лейб-гвардзейцаў Рэйнгольд Левенвольдэ.

Графы Скаўронскія

Пры жыцці Пятра сваякоў Кацярыны трымалі далёка ад двара. Толькі Фёдар ледзве выбіўся ў людзі — служыў фурманам на паштовай станцыі. Заняўшы па смерці мужа трон, Кацярына I успомніла пра братоў і сёстру. Усе былі дастаўлены ў Пецярбург і змешчаны на Стрэльніцкай мызе побач з Гатчынай. Тут браты і сёстры праішлі «курс свецкай адукцыі». А ў 1727 годзе сям'я, з якой паходзілі сваякі імператрыцы (братья Карл і Фёдар, сёстры Ганна і Хрысціна), атрымала графскі тытул. «Акультурылася» і прозвішча. «Скаўронскія» гучала больш высакародна, чым «Скаўроны».

Усім Скаўронскім быў падараны маёнткі ў Цвярской губерні. Нечаканага шчасця не вынес Фёдар — у сваім новым маёнтку граф запаў у непрабудны запой і пакінуў гэты свет, не прыходзячы ў прытомнасць. Адзін з самых старажытных маёнткаў на Рэзаншчыне — Азярыцы — у 1727 годзе дастаўся графу Карлу Сямёновічу Скаўронскому і належалі юго нащадкам больш за 100 гадоў.

З Ганнай, сястроў Кацярыны, ажаніўся Міхась Ефімоўскі. Сыны іх Іван і Андрэй у 1742 годзе атрымалі графскія тытулы.

Хрысціну Скаўронскую (1687—1729), малодшую сястру імператрыцы, абвянялі з Сымонам Гендрыковым. Чацвёра іх дзяцей у 1742-м таксама былі ўзяты ў графскую годнасць.

Дачку Карла Скаўронскага Ганну выдалі замуж за Міхайла Варанцова.

Пра малодшую з дачок Карла — Соф'ю — будзе сказана асоба.

Фельдмаршал Сапега

Ян Казімір Сапега, які прымаў удзел у Паўночнай вайне на баку Карла XII, у 1720 годзе ўступіў у перамовы з Меншыкавым наконт жанішьбы свайго сына Пятра на яго дачцэ, за што абяцаў падтрымка кандыдатуру Меншыкава ў курляндскай герцагі. У Пецярбург ён прыбыў у 1726 годзе і тут жа атрымаў ад імператрыцы ў падарунак багатыя маёнткі. Чуткі

Свайго сардэчнага сябра Кацярына ўзвяла ў званне сапраўднага камергера, узнагародзіла ордэнам Аляксандра Неўскага, падаравала яму маёнткі і свой партрэт, упрыгожаны дыяментамі, для нашэння на блакітнай стужцы

тлумачылі такую шчодрасць Кацярыны I тым, што Сапега дапамог ёй адшукаць сваякоў.

А акрамя таго, Ян Казімір атрымаў жазло генерал-фельдмаршала і стаў адзінным замежным носьбітам гэтага высокага звання. Беспрэцэдэнтны выпадак у Расійскай імперыі, калі былы супернік, які напеў дзеў паразы рускім войскам, быў узнесены да чыну фельдмаршала. І ў дадатак яшчэ стаў кавалерам вышэйшага расійскага ордэна — святога апостала Андрэя Першазванага.

Кацярына прысутнічала на заручынах князёўны Марыі Меншыкавай з Пятром Сапегам. Меншыкаваў абвясціў, што дае ў пасаг за дачкой 87 тысяч рублёў. Імператрыца падарыла князёўне 100 тысяч рублёў і некалькі вёсак. Фельдмаршал Сапега святкаваў.

Такая міласць Кацярыны мела істотную для яе прычыну. Сваім новым фаварытам яна абрала сына фельдмаршала — Пятра Сапегу, заручыны якога не прапусціла. Свайго сардэчнага сябра Кацярына ўзвяла ў званне сапраўднага камергера, узнагародзіла ордэнам Аляксандра Неўскага, падаравала яму маёнткі і свой партрэт, упрыгожаны дыяментамі, для нашэння на блакітнай стужцы. Імператрыцы было 43 гады, ёй заставалася жыць месяц.

Прадчуваючы блізкі канец, яна абвясціла спадчынікам 12-гадовага Пятра Аляксандра. Меншыкаваў дамогся ад яе згоды на шлюб сваёй дачкі Марыі са спадчынікам трона. Заручыны з Пятром Сапегам былі разарваны, і князёўна Марыя заручылася з непаўнолетнім яшчэ Пятром II. Маладетні імператар узвёў Меншыкава ў званне генералісмуса.

Аднак яго супернікі склалі змову, і генералісмус апынуўся пад хатнім арыштам. Адных толькі дыяmentаў і каштоўнасцяў у яго канфіскавалі на мільён рублёў. Присудам, зацверджаным Вярхоўнай таемнай радай, яму была прызначана высылка — горад Бярозаў у Сібіры. Там Меншыкава ў 1729 годзе і памёр.

Пётр Сапега і Соф'я Скаўрон

У апошні месяц жыцця Кацярыны ў Пецярбург прымчаўся Ян Сапега, устрывожаны няўдачай заручын. Імператрыца пагадзілася аддаць ў жонкі свайму фаварыту родную пляменніцу, графіню Соф'ю Скаўронскую. Яна атрымала ў пасаг 70 тысяч рублёў і некалькі вёсак у Расіі і Лівоніі.

Пётр Сапега не лічыў трывалым сваё становішча ў Расії, ён прарадаў маёнткі і з'ехаў на радзіму, маючы пры сабе два мільёны срэбных рублёў. Жонка яго Соф'я нарадзіла ў 1734 годзе сына, названага ў гонар дзеда Янам.

Свайго сардэчнага сябра Кацярына ўзвяла ў званне сапраўднага камергера, узнагародзіла ордэнам Аляксандра Неўскага, падаравала яму маёнткі і свой партрэт, упрыгожаны дыяментамі, для нашэння на блакітнай стужцы

КУЛЬТУРА

► МОВА

ТРЭЦЯЯ АГУЛЬНАНАЦЫЯНАЛЬНАЯ ДЫКТОЎКА

Аляксей ХАДЫКА

Тры гады запар у сімвалічныя дні, калі зіма мяніяецца на вясну, — 21 лютага, у Міжнародны дзень роднай мовы, 15 сакавіка, у гадавіну беларускай Канстытуцыі, якая 20 гадоў таму зацвердзіла за беларускай мовай статус адзінай дзяржаўнай, і 25 сакавіка, на ўгодкі абавязчэння БНР, — дарослыя людзі сядоюць пісаць дыктоўку.

Гэтым разам 15 сакавіка 2010 года ў сядзібе Таварыства беларускай мовы на вуліцы Румянцева, 13 у Мінску тых, хто пісаў тэкст, было роўна столікі, колькі месцаў за вялікім сталом у памяшканні, — тузи.

Яны занатоўвалі ўрывак з Караткевіча — шчырае прызнанне ў любові да Радзімы: «Я хачу правесці вас па зямлі, якая для міне — дараражэй за ўсё, самы ўтульны і чароўны кут...»

Лічба ўдзельнікаў сімвалічна — дванаццаць апосталаў калісці панеслі па свете вучэнне Хрыста, каб зрабіць яго неўміручым.

«Калі дыктоўку пішуць адзін раз — гэта выпадковасць, калі два — гэта не так доўга, калі трох — гэта ўжо традыцыя. Беларусы ўсяго свету паказалі, што ім патрабная гэта дыктоўка», — заўважыў Алег Трусаў, старшыня ТБМ, арганізацыі, якая колішнюю ініцыятыву Уладзіміра Падгола ператварыла ў эмацыйную дэмманстрацыю вернасці роднаму слову.

Сімвалічная маніфестацыя адданасці нацыянальнай культуры пачала самастойнае

існаванне, пайшла ў народ, пашыралася ў краіне і за яе межамі. Са сталіцы дыктоўка перасунулася ў містэчкі і вёскі, у клубы, грамадскія аўяднанні, школы. 200 простых палешукоў напісалі дыктоўку толькі ў гэтым годзе. Культурна-асветны клуб «Спадчына» правёў яе ў Старадарожскім раёне. Далучылася моладзь у Мінску. Тэлевізійная кампанія «Белсат» прапанавала ўдзельнікам дыктоўкі прызы. Ініцыятыва выйшла за межы краіны. За сталы сядалі беларускія эмігранты і прыхільнікі нашай культуры ў Польшчы, Англіі, ЗША, Чэхіі, Аўстраліі.

Удзел у дыктоўках бралі амбасадары Украіны Ігар Ліхавы і Швецыі Стэфан Эрыксан, дэклараўала сваё жаданне далучыцца да акцыі ў падтрымку беларускай культуры пасол Вялікабрытаніі ў Беларусі.

Час глабалізацыі змушае неабыякавых да роднага слова людзей шукаць шляхі выявлення сваёй вернасці мове. Падобныя дыктоўкі пішуць літоўцы, палякі, французы. Беларусам, якія мову ў штодзённым жыцці амаль страцілі, нельга губляць шанс сказать пра сваё права быць на гэтай зямлі. Алег Трусаў можа падавацца летуцім аптымістам, але ён абяцае: на дзесятагоддзі ў 2018 годзе, дыктоўку будзе пісаць уся краіна.

Тым, хто жадае далучыцца, паведамім: ніводны настаўнік ці супрацоўнік якой-кольбек дзяржаўнай арганізацыі за ўдзел у ініцыятыве не пасярпіц. Дыктоўка — абсалютна станоўчы чын, які яднае ўсіх беларусаў. І кожнаму дae шанс быць апосталам, пасланнікам, вучнем, як тыя дванаццаць, што прыйшлі ў ТБМ 15 сакавіка 2010 года. Ці зробім крок у будучыню, беларусы?

► ВЫСТАВА

БАВІЛОНСКАЯ ВЕЖА

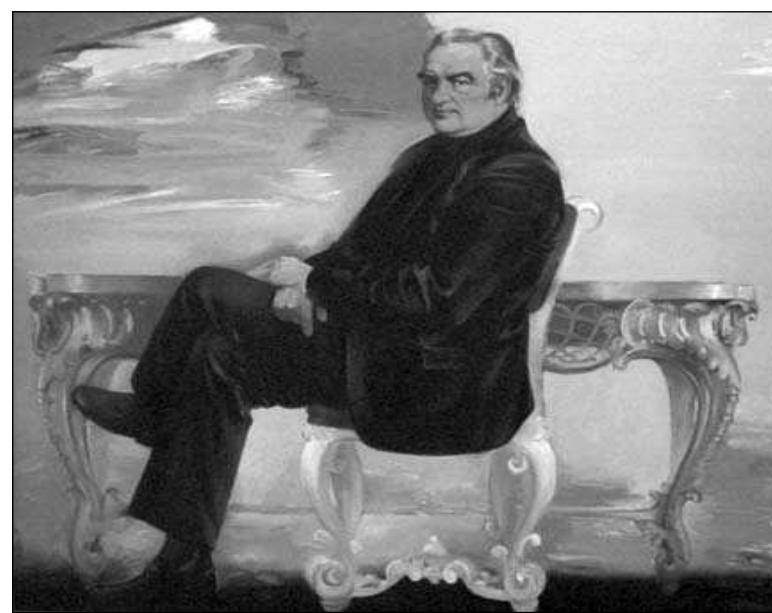
Аляксей ХАДЫКА

**Колькі гадоў таму,
намаляваўшы партрэт банкіра
краіны Марыі Віннікавай у
крэсле са зламанай ножкай,
мастак Віктар Альшэўскі
нечакана зрабіўся аўтам
свецкіх пагалосак: адкуль
жывапісец ведаў і як
прадбачыў лёс чыноўніцы,
што ў хуткім часе трапіла пад
крымінальны пераслед?**

Звяртаючыся да вобразаў сучаснікаў, мастак-партрэтыст так ці інакш выяўляе гісторыю ўласнай краіны — праз лёсы людзей, якія пакідаюць у ёй свой след. Але Віктар Альшэўскі — не толькі партрэтыст.

11 сакавіка 2010 года ў Нацыянальным мастацкім музеі адкрылася выставка яго жывапісных работ «Фрагменты Вавілонскай вежы», якая зрабілася ўзорам не вельмі шматлікіх канцептуальных падрыхтаваных экспазіцый. Яна прапаягнула прадстаўлены мастаком у мінульым годзе праект «Легенды нашай цывілізацыі». Ён экспанаваўся ў Мінску і шэрагу гарадоў Магілёўскіх сюжеты з гісторыі гарадоў Беларусі і сусветнай культуры.

Уласна, тэма асобы на фоне і ў канцэпцыі вялікіх падзеяў гістарычнага часу — скразны стрыжань творчасці Альшэўскага. Яшчэ дваццаць год таму ён увайшоў у склад адной з першых нефармальных мастацкіх груповак Беларусі, «Няміга-17», кожны з жывапісіцаў якой вызначаўся яскравым асабістым стылем — Мікола Селяшчук.

Сяргей Кірушчанка, Мікола Бушчык і іншыя.

Кожны — імя ў сучасным мастацтве. Нехта з групоўкі эксперыментаваў з колерам, нехта шукаў новыя формы, а Альшэўскі вызначыўся найбольшай схільнасцю да сімвалічна-знакавай трактоўкі сюжету і сэнсава-літаратурнай напоўненасці кампазіцый. Апрача партрэтаў — беларуская гісторыя XX стагоддзя, чарнобыльская тэма. Яго палатно «Бяды» — ці не самае шчымлівае выяўленне той трагедыі ў нашым жывапісе. Купка перасяленцаў з зоны, а разам з людзьмі — рэчы-знакі: спынены гадзіннік, пустое лістэрка, у якім зніклі адлюстраванні.

Стылістыка праца Віктара Альшэўскага, мастака-манументаліста па адукацыі, вучня Гаўрылы Вашчанкі і Міхала Савіцкага, заснаваная на эстэтыцы вялікіх яркіх колеравых паверхняў і спалучэнні рэалістычных вобразаў з каментуючымі дэталямі. У партрэце гэта нараджае

«неасармацкую» вобразнасць — чалавек паўстае побач з предметамі, праз якія выяўляеца яго лёс. На выставе гэта выявы былога дырэктора Мастацкага музея Юрыя Карабчуна, народнага артыста Валянціна Елізар'ева, акадэміка Міхаіла Высоцкага і іншых.

Але галоўная тэма экспазіцыі — знакі старажытных культур і сучаснасць. І абагульненне тэму паліптих «Фрагменты вавілонскай вежы» — образ альтэрнатыўны марнаму імкненню да Богародніцы, увасоблены ў помніках чалавечай культуры і духу. Падзеленае моўнымі бар'ерамі, чалавецтва яднаеца імкненнем да прыгажосці ў творчасці. На 13 фрагментах «вежы» — манументы старажытнага Усходу, альтэрнатыўныя марнаму імкненню да Богародніцы, увасоблены ў помніках чалавечай культуры Беларусь рэпрэзентуюцца мурамі Мірскага замку. Людзі і праца іх генія — так будзеца Вавілонская вежа Альшэўскага.

► З НАГОДЫ

«НАШАМУ СЛОВУ» — 20 ГАДОЙ

Алег ТРУСАЎ, старшыня ТБМ

17 сакавіка 1990 года пабачыў святло першы нумар газеты Таварыства беларускай мовы «Наша слова».

Спачатку гэта быў штомесячны бюллетэнь, заснаваны першым кіраўніком ТБМ Нілам Глэвічам. Але ўжо праз год газета пачала выходзіць штотыднёва, прадавацца ў шаптаках і атрымала права на падтрымку.

У складзе рэдакцыі пад кіраўніцтвам вядомага беларускага пісьменніка і журналіста Эрнэста Ялугіна працаўала больш дзесяцці чалавек, аўтам выдання — ад 8 да 12 старонак, а наклад дасягаў 20 тысяч асобнікаў. Газета мела дзяржаўную фінан-

савую падтрымку і выходзіла ў Мінску.

Пасля рэферэндуму 1995 года сітуацыя значна пагоршылася, і дзяржаўнае фінансаванне газеты напрыканцы 1996 года спынілася. Яе існаванне аптынулася пад пагрозай, і некалькі месяцаў газета не выходзіла. У гэты ж час вырашалася лёс і самай арганізацыі ТБМ.

Аднак дзякуючы намаганням новага кіраўніцтва ТБМ, якое ўзnamчалі Генадзь Бураўкін, Таварыства беларускай мовы выстаяла. Паўсталі пытанні пра аднаўленне дзейнасці газеты без усялякай дзяржаўнай падтрымкі, выключна на грамадскіх пачатках.

У гэтыя няпросты час адказнасць за лёс выдання ўзяў на сябе былы афіцэр, падпалкоўнік, шчыры беларускі патрыёт, што паходзіць з нязвіжскай вясковай шляхты, — Станіслаў Суднік.

З восені 1997 года «Наша слова» выходзіць у горадзе Ліда, дзе жыве і працуе яе нязменны выдавец і рэдактар. Газета выходзіць толькі на грамадскіх пачатках, не маючи ганаараў для аўтараў і заробкаў для рэдактара і журналістаў. Тым не менш, мае свой адметны твар і добра вядомая як на Беларусі, так і за межамі.

Падрабязную інформацію пра гісторыю газеты можна прачынціць у юблейным нумары ад 16 сакавіка гэтага года.

Хочацца пажадаць «Нашаму слову» новых чытачоў і асабліва новых сталых падпісчыкаў.

* * *

Журналісты «Новага часу» далучаюцца да віншаванняў.

Дарагія калегі, вы ўжо пераможцы, бо выстаялі і выходзіце ў надзвычай неспрыяльных умовах. Ваша свободнае слова працуе на Беларусь — вольную, незалежную, демакратычную і заможную.

Поспехаў вам і развіцця!